

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060106

DOM
2023-12-19
Stockholm

Mål nr
M 7517-22

Sid 1 (22)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-05-17 i mål nr M 4952-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. B.N.

2. L.I.

Ombud: B.N.

3. B.S.

4. C.A.

5. D.A.

6. L.B.

7. B.I.

8. Le.I.

9. H.J.

Dok.Id 1934682

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

10. A-C.J.

11. K.L.

12. L.L.

13. L-B.S.

14. P.S.

15. A-M.V.S.

16. E.S.

17. Länsstyrelsen i Hallands län
301 86 Halmstad

Motpart

Släryds Grus & Entreprenad AB, 556145-8877
c/o NCC Roads AB
205 47 Malmö

Ombud: O.H. och Os.H.

SAKEN

Ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad täktverksamhet vid Obbhults täkt på fastigheterna X, Y m.fl. i Varbergs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på följande sätt.

a) Under **A. Tillstånd m.m.** tillkommer som ett nytt andra stycke:

Verksamhets- och brytområde samt brytbottennivå framgår av karta och koordinater som biläggs Mark- och miljööverdomstolens dom i mål M 7517-22, bilaga B.

b) Sista meningen i villkor 13 utgår.

2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena i övrigt.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Hallands län har yrkat *i första hand* att ansökan om tillstånd ska avvisas och *i andra hand* att Mark- och miljööverdomstolen ska

- besluta om tillståndets omfattning beträffande de tillståndsgivna verksamhets- och brytningsområdenas utbredningsyta och djup,
- upphäva sista meningen i villkor 13,
- meddela villkor om att morän/avbaningsmassor inte får avyttras och
- förklara att avbaningsmassorna utgör utvinningsavfall, inhämta en avfallshanteringsplan från sökanden och föreskriva erforderliga villkor för hanteringen av utvinningsavfallet enligt 22 kap. 25 a § miljöbalken.

B.N. och **L.I.** har yrkat *i första hand* att ansökan ska avslås och *i andra hand* att det ska regleras i tillståndet att kontrollprogrammet under hela tillståndstiden ska inkludera deras fastigheter samt innehålla följande moment.

- Kontroll av vattenkvaliteten och vattennivån i deras brunnar.
- Dokumentation av deras fastigheter genom fotografering.
- Mätning av både mark- och luftvibrationer vid varje sprängtillfälle.
- Möjlighet att med instrument mäta buller från borring samt skut- och krosshantering.

B.S. m.fl. (klagande 3–16) har yrkat *i första hand* att ansökan om tillstånd ska avvisas alternativt avslås och *i andra hand* att mark- och miljödomstolens dom ska ändras på sammanfattningsvis följande sätt.

- Ett villkor ska läggas till som säkerställer att bolaget successivt vidtar åtgärder till skydd för allemansrätten i och omkring verksamhetsområdet.
- Krav ska ställas på att villkor 2 och 3 inarbetas i kontrollprogrammet och följs upp av tillsynsmyndigheten.
- Villkor 13 ska ändras så att det anger bl.a. en tidsplan för successiv efterbehandling i takt med att olika etapper av verksamheten avslutas.
- Villkor 15 ska ändras så att det säkerställs att närboende bereds möjlighet att lämna synpunkter till tillsynsmyndigheten på kontrollprogrammet.

Släryds Grus & Entreprenad AB (bolaget) har medgett att mark- och miljödomstolens dom ändras så att yta och djup för täktverksamheten bestäms i tillståndsmeningen samt att sista meningen i villkor 13 stryks. I övrigt har bolaget motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Hallands län har anfört bl.a. följande.

Tillåtligheten

Miljökonsekvensbeskrivningen omfattar två alternativa lokaliseringar för den ansökta bergtäkten. Båda föreföll i den ursprungliga ansökan utgöra bättre platser än den ansökta, i vart fall vad gäller närhet till bostäder. Även efter kompletterande beskrivningar ansåg länsstyrelsen att det inte var visat att den ansökta platsen uppfyllde kravet i 2 kap. 6 § miljöbalken på att vara lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Under huvudförhandlingen framförde bolaget att ingen av de alternativa platserna var möjliga alternativ på grund av problem med tillträde respektive väganslutning.

Länsstyrelsen konstaterar att ansökan innebär ändrad markanvändning för en yta om ca 12 ha. Mot bakgrund av verksamhetens stora utökning arealmässigt och även betydande årlig produktionsmässig ökning samt det förhållandevis stora antalet bostäder i närområdet anser länsstyrelsen att höga krav ska ställas på lokaliseringsutredningen. Därvid borde bolaget innan ansökan lämnades in ha undersökt alternativen i sådan utsträckning att bedömningen av dess lämplighet bestod under hela prövningsprocessen.

Länsstyrelsen anser att kraven i 6 kap. 35 § 2 miljöbalken, på uppgifter om alternativa lösningar för verksamheten och i 17 § 2 miljöbedömningsförordningen (2017:966), att miljökonsekvensbeskrivning ska avse uppgifter om möjliga alternativa platser inte är

uppfyllt. Miljökonsekvensbeskrivningen kan därmed inte godkännas varför ansökan måste avvisas.

Länsstyrelsens andrahandsyrkande

Tillståndsgivet verksamhets- och brytningsområde

Tillståndsmeningen i mark- och miljödomstolens dom saknar uppgifter om de tillståndsgivna verksamhets- och brytningsområdenas utbredningsyta och djup. Det tillståndsgivna området måste vara väl definierat för tillsynsmyndighetens kontroll. Tillståndet bör kompletteras med uppgifter om omfattningen av verksamhets- och brytningsområdenas utbredningsyta och djup.

Material för efterbehandling – villkor 13

I bolagets inlägga till mark- och miljödomstolen den 2 maj 2022 har bolaget angett att yrkande f) och villkorsförslag 13 och 14 utgår. Det får uppfattas som att bolaget därmed inte längre har någon avsikt att ta in externa avfallsmassor för efterbehandlingsändamål. Bolaget anför att återkallandet av yrkandet f) ”innebär vissa utmaningar eftersom buller/skyddsvallar samt efterbehandling kommer att behöva genomföras uteslutande med avbaningsmassor. För det fall mängden avbaningsmassor är mindre än förväntat eller att massornas kvalitet är låg kan det bli nödvändigt att nyttja utbrutet material för anläggningsändamål. Vidare kan sprängning och efterbehandling komma att anpassas”.

I mark- och miljödomstolens domskäl anges dock att efterbehandling kommer att ske ”med avbaningsmassor och externa schaktmassor bestående av jord och sten” och det finns ett meddelat villkor 13 som anger att det för efterbehandling endast får användas ”avbaningsmassor samt jord och sten där föroreningshalterna underskrider mindre än ringa risk”. Eftersom tillståndet inte omfattar införsel eller efterbehandling med externa avfallsmassor saknas grund att meddela villkor om hantering av sådana. Länsstyrelsen anser därför att sista meningen i villkor 13 ska upphävas.

Material som får utvinnas och avyttras

Enligt 4 kap. 3 § miljöprövningsförordningen (2013:251) gäller tillståndsplikt för täkt av berg, naturgrus och andra jordarter. Länsstyrelsen tolkar bestämmelsen som att om en verksamhetsutövare avser att, förutom att avyttra utbrutet berg, även avyttra moränmassor som överlagrar bergmaterialet, så behöver ansökan inkludera även sådana massor. I annat fall kan tillstånd inte meddelas för utvinning av moränmassor, varför avyttring av sådana inte heller kan medges i tillståndet.

I den överklagade domen anges inte att tillståndet omfattar täkt av morän. I huvudinlagan under rubriken Prövningsplikt nämns att ”Verksamheten avser täktverksamhet genom uttag av berg, sand och morän (det senare i samband med avbaning)”. För materialslagen berg och sand har bolaget framställt yrkanden om totala respektive årliga mängder, men vad gäller morän saknar ansökan sådant yrkande. Eftersom yrkande saknas har tillstånd inte kunnat meddelas till moräntäkt. Länsstyrelsen anser därför att tillståndets omfattning bör förtydligas genom ett villkor som anger att morän eller andra avbaningsmassor inte får avyttras. Länsstyrelsen menar att om det i ansökan saknas yrkande om täkt av morän eller andra avbaningsmassor och vilken mängd ansökan avser, så har miljöeffekter från t.ex. extra bearbetning som kan behövas inför avyttring eller tillkommande transporter inte beaktats vid prövningen. Det kan också behöva utredas vilket material som avbaningsmassorna utgörs av och hur de bäst nyttiggörs.

Utvinningsavfall

Mark- och miljödomstolen har kommit fram till att uppkomna avbaningsmassor i förekommande fall utgör biprodukter. Domstolen har därvid inte gjort någon skillnad på de moränmassor som bolaget har sagt sig möjligen komma att avyttra och andra avbaningsmassor. Det saknas resonemang hur domstolen har kommit fram till att avbaningsmassor utgör biprodukter, men domstolens slutsats korresponderar inte med Naturvårdsverkets vägledning som anger att restprodukter som ska användas för återställande efter avslutad utvinning inte ingår i själva produktionsprocessen och att det finns en avsikt att göra sig av med material som på detta sätt används för utformning av landskapet.

Vidare framgår det av Naturvårdsverkets vägledning att en avfallshanteringsplan behöver ingå i underlaget för en tillståndsansökan för en verksamhet där utvinningsavfall kommer att hanteras. Länsstyrelsen bedömer att avbaningsmassorna i målet utgör utvinningsavfall. Mark- och miljööverdomstolen bör därför förklara detta, inhämta en avfallshanteringsplan för utvinningsavfallet och föreskriva erforderliga villkor för hanteringen.

Yrkande om ändrat villkor om kontrollprogram

Länsstyrelsen anser att frågan om erforderlig kontroll av verksamheten kan avgöras i tillsynen och att det inte behövs villkor om kontroll utöver villkor 15.

B.N. och **L.I.** har anfört bl.a. följande.

Bolaget följer inte sina åtaganden enligt kontrollprogrammet. De kräver att mätinstrument installeras för att kunna påvisa eventuella skador och obehag. För varje meter av berget som sprängs bort blir avståndet till deras fastigheter kortare. I dag är avståndet knappt en kilometer och de hör redan krossen tydligt. Sprängningar under grundvattennivån riskerar att påverka vattennivån och vattenkvaliteten i deras brunnar. Eftersom deras fastigheter ligger utmed den bergås som ska sprängas bort är de extra utsatta för markvibrationer. Resultaten från de senaste vibrationsmätningarna skiftar mycket. B.N.s borrhade vattenbrunn hade glasklart vatten fram till våren 2022 men har nu blivit grumligt och sprängningarna i tåkten utgör den enda sannolika orsaken. En dörr har satt sig hos B.N. vid sprängningar över en kilometer bort. En fortsättning av täktverksamheten skulle innebära totalförstörelse av habitat för flora och fauna i området.

B.S. m.fl. har anfört bl.a. följande.

Inom de områden där vattenverksamhet kommer att bedrivas finns samfällt ägd mark som bolaget inte har rådighet över. Från dessa områden kommer vattenbortledning att ske. Bolaget har inte redovisat några möjliga alternativa lokaliseringar i miljökonsekvensbeskrivningen. Ett exempel på alternativ som borde ha utretts är en

utökning av bolagets egen bergtäkt i Kulparp. Inte heller alternativa utformningar har utretts. Täkten kommer att skapa en 200 meter bred grav med 20–40 meter höga sidor. Området kommer för all framtid medföra olycksrisker för människor och djur.

Inom det planerade verksamhetsområdet finns skogsvägar och stigar som frekvent utnyttjas av närboende som strövområde och ridvägar. Det avspärrade området bör successivt justeras allt eftersom brytverksamheten påbörjas och fortskrider. När grustäkten avslutas bör hela området öster om vägen mot Stenaljung/Sensared återställas.

Åtgärder måste successivt genomföras för att säkerställa att färdigexploaterade områden inte innebär en livsfara för människor och djur. Kantzoner bör modelleras så att återbeskogning kan ske samt inte utgöra en barriär som hindrar möjligheten för människor och djur att röra sig i området. Gällande villkor om markering av verksamhets- och brytområde samt om information till allmänheten om olycksrisker följs inte. Det är oftast mycket svårt att hitta några gränsmarkeringar och från tid till annan har bergstup som är mer än 30 meter höga varit helt omarkerade. Villkor 13 måste bli mycket skarpare.

Efterbehandlingsplanen bör inkludera ritningar och tydliga visualiseringar så att man som lekman kan förstå hur slutresultatet kommer att se ut. Planen borde finnas innan ett eventuellt tillstånd till förlängd och utökad täktverksamhet ges och villkor bör föreskrivas om hur en successiv efterbehandling ska genomföras. Närboende borde få möjlighet att lämna synpunkter på efterbehandlingsplanen. Ett proaktivt kontrollprogram borde ha funnits tillgängligt för bedömning vid behandlingen av ansökan. Det bör föreskrivas i villkor att närboende ska ges möjlighet att lämna synpunkter på kontrollprogrammet.

Bolaget har anfört bl.a. följande.

Bemötande av länsstyrelsens talan

Inledning

De formella invändningar som görs gällande om redovisning av alternativa platser ger inte skäl att ifrågasätta mark- och miljödomstolens bedömning. Möjliga alternativa platser har redovisats. Alternativa utformningar har övervägts, utvärderats och i vissa fall till och med föreslagits. Underlaget i målet uppfyller därför kraven i 6 kap. 35 § miljöbalken samt 17 § miljöbedömningsförordningen.

Bolaget har genom ägande- eller nyttjanderätt nödvändig vattenrättslig rådighet för tillståndsansökan. Det är inte motiverat att föreskriva att avbaningsmassor inte får avyttras. Det är i strid med hushållningsprincipen (1 kap. 1 § femte punkten och 2 kap. 5 § miljöbalken). Aktuella avbaningsmassor utgör inte avfall enligt definitionen i 15 kap. 1 § miljöbalken. Förordningen (2013:319) om utvinningsavfall är därför inte tillämplig.

Lokaliseringen

Att det råder ett materialbehov i regionen har inte ifrågasatts. Det är inte möjligt att ersätta Obbhults produktion i bolagets övriga täkter. Bolaget har därför ansökt om utökad verksamhet i Obbhult. Vid sidan av Obbhult har bolaget utrett alternativa lokaliseringar i Flähult och Tågarp. Båda alternativen innebär nyetablering.

Länsstyrelsen menar att alternativen vid en samlad bedömning är att föredra framför Obbhult eftersom avståndet till bostäder skulle vara längre vid de alternativa platserna. Övriga aspekter såsom ingrepp i jungfrulig natur eller trafiksäkerhet synes inte ha beaktats av länsstyrelsen. Störningen för boende är med de försiktighetsmått som bolaget har föreslagit och mark- och miljödomstolen föreskrivit acceptabel. Av utredningar framgår att samtliga relevanta nivåer för buller och vibrationer kommer att innehållas vid alla bostäder. Vad gäller avstånd till bostäder handlar det om att två bostäder tillkommer inom ett område om 500 meter från täkten. Omfattande försiktighetsmått har föreskrivits i villkor: bullrande verksamhet får påbörjas först kl. 07, särskilda försiktighetsmått ska vidtas vid skutknackning och det ska ske ett sommaruppehåll i verksamheten under perioden 15 juni –15 augusti. Genom dessa

åtgärder, som går längre än vad som generellt sett är motiverat för denna typ av verksamhet, har tillräcklig hänsyn tagits.

Trafikverket har under målets handläggning remitterat ett förslag om säkerhetsförbättrande åtgärder på riksväg 153. Det innebär att utfartsvägen för alternativ Flähult måste förläggas mer österut än planerat, innebärande att transportvägen måste dras genom en bebodd gårdsmiljö som omfattas av kulturskydd. Det innebär att alternativet har blivit sämre jämfört med den bedömning som gjordes i alternativutredningen i miljökonsekvensbeskrivningen. Frågan om civilrättslig tillgång till alternativ Flähult är irrelevant vid utvärdering av alternativa platser. Vid alternativutredningen utvärderas miljökonsekvenserna, civilrättslig tillgång till ett område är inte en fråga för tillståndsprövningen. Det förekommer såvitt bolaget känner till aldrig att en verksamhetsutövare har säkrat civilrättslig tillgång till samtliga alternativa platser inför en tillståndsansökan.

Länsstyrelsen påstår att bolaget har angett att ingen av de alternativa platserna är möjliga. Det stämmer inte och det framgår uttryckligen av bolagets bemötande av länsstyrelsens yttrande efter huvudförhandlingen. Alla redovisade platser har varit möjliga och har kunnat ligga till grund för domstolens bedömning. Att länsstyrelsen inte delar bolagets och mark- och miljödomstolens bedömning är inte detsamma som att utredningen är otillräcklig. Länsstyrelsen menar vidare att mark- och miljödomstolen har accepterat lokaliseringsredovisningen i ljuset av att verksamheten är befintlig. Det framgår emellertid uttryckligen av domen att det inte är fråga om några lägre krav, snarare det motsatta.

Det är heller inte korrekt att domstolen inte har tillämpat 3 och 4 kap. miljöbalken. Att tillämpning skett avseende ianspråktagande av jordbruksmark framgår uttryckligen av domen. I övrigt finns det inga områden av riksintresse som kan påverkas av den ansökta verksamheten.

Yrkande om att ange tillståndets omfattning i yta och djup

Bolaget har inga invändningar i denna del. Bolagets yrkande hänvisade i tillståndsmeningen till kartbilaga A1 (exploateringsplan i vilken utbredning och djup framgår). Ett alternativ är att låta det s.k. allmänna villkoret reglera frågan.

Yrkande om att sista mening i villkor 13 ska upphävas

Bolaget har inga invändningar i denna del. Bolaget delar länsstyrelsens uppfattning om att villkoret synes sakna funktion efter att bolaget har justerat ansökan med innebörden att ingen återvinningsverksamhet ska bedrivas. Inga externa avfallsmassor kommer därför att tas emot för anläggningsändamål.

Yrkande om villkor att morän/avbaningsmassor inte får avyttras

Som yrkandet får förstås menar länsstyrelsen att det ska föreskrivas ett villkor om att avbaningsmassor inte får avyttras eftersom bolaget inte yrkat om att bedriva moräntäkt. Bolaget motsätter sig yrkandet. Ansökan omfattar även täkt av morän, det framgår uttryckligen av ansökan och har tydliggjorts i yttranden. Att bolaget inte föreslagit någon mängdbegränsning i denna del innebär inte att något yrkande om moräntäkt inte framförts. En mängdbegränsning har inte bedömts vara motiverad eftersom det handlar om i sammanhanget en mycket liten mängd massor som uppstår i samband med avbaning. Att nyttiggöra dessa moränmassor är förenligt med hushållningsprincipen i 1 kap. 1 § femte punkten och 2 kap. 5 § miljöbalken. Det finns inga miljömässiga eller andra skäl att hindra ett sådant nyttiggörande.

Yrkande om att avbaningsmassor ska förklaras som utvinningsavfall och att avfallshanteringsplan ska upprättas

Bolaget motsätter sig yrkandet eftersom avbaningsmassorna inte utgör utvinningsavfall. En förutsättning för att avbaningsmassorna ska utgöra utvinningsavfall är att massorna utgör avfall enligt definitionen i 15 kap. 1 § miljöbalken, dvs. att bolaget gör sig av med massorna eller avser eller är skyldig att göra sig av med massorna. Ingen av dessa förutsättningar är för handen i aktuellt fall. Massorna kommer att nyttjas för konstruktionsändamål i verksamheten vid anläggande av bullervallar eller vid efterbehandling i tälkten. Avbaningsmassorna innebär inte en belastning för bolaget och uppfyller därför inte avfallsdefinitionen i 15 kap. 1 §. Ska

massorna närmare klassificeras utgör de en biprodukt som uppstår vid utövande av täktverksamheten. Bolaget har efter synpunkter justerat ansökan och något mottagande av externa avfallsmassor för anläggningsändamål kommer inte att ske. Det är inte osannolikt att det kan uppstå ett massunderskott vid bedrivande av verksamheten.

Miljökonsekvenserna av att hantera avbaningsmassorna har bedömts av mark- och miljödomstolen. Miljökonsekvenserna förändras inte av om massorna formellt klassificeras som avfall eller en produkt. Notera att bolaget inte har sökt eller meddelats tillstånd för att bedriva deponi av massor. Bedömningen huruvida materialet utgör ett avfall är inte statisk utan ska utvärderas löpande vid bedrivande av en verksamhet. Det åligger alltid en verksamhetsutövare att klassificera de ämnen och föremål som genereras i verksamheten. För de fall föremålet anses utgöra avfall ska det hanteras i enlighet med tillämplig lagstiftning. Vid den osannolika händelsen att det i framtiden visar sig att avbaningsmassorna inte kan användas för anläggningsändamål kan massorna komma att utgöra avfall enligt definitionen i 15 kap. 1 § miljöbalken. Bolaget har en skyldighet att tillse att avbaningsmassor (likt annat avfall som genereras i verksamheten) hanteras i enlighet med miljöbalken, avfallsförordningen och i tillämpliga fall enligt utvinningsavfallsförordningen. Det gäller oaktat mark- och miljödomstolens klassificering av massorna i aktuell tillståndsprövning.

Det kan i sammanhanget noteras att från och med den 1 juni 2023 gäller ett krav om att en ansökan i ett ansökningsmål ska innehålla en avfallshanteringsplan (22 kap. 1 § punkt 8 miljöbalken). Kravet som innebär en processförutsättning gäller emellertid endast de verksamheter som ger upphov till utvinningsavfall och bestämmelsen ska enligt övergångsbestämmelsen inte tillämpas i mål eller ärenden som inletts innan den 1 juni 2023.

Bemötande av B.N.s och L.I.s talan

Bolaget har i princip inga invändningar mot föreslagna detaljer om kontrollen av verksamheten. Delar av kontrollen motsvarar de åtaganden som bolaget gjort i målet.

Det är också på motsvarande vis det har specificerats i det kontrollprogram som för närvarande utarbetas. Av kontrollprogrammet framgår bl.a. följande.

- Kontroll av vattenkvalitet och vattennivån i brunnar planeras att ske en gång per år i bergborrad brunn inom fastigheten Z. Kontroll kommer att ske med s.k. divers och genomförs en gång per år. Utrustningen är redan införskaffad.
- Dokumentation genom fotografering av byggnader inom fastigheterna Z och A har redan genomförts.
- Mätning av mark- och luftvibrationer kommer att ske vid varje sprängtillfälle. Mätning kommer initialt att ske vid båda fastigheterna Z och A.
- Buller kommer att kontrolleras genom närfältsmätning och beräkning. Kontrollen omfattar alla arbetsmoment. Bullernivåer kommer att kunna kontrolleras för fastigheterna Z och A.

Bolaget och B.N. är således i huvudsak överens om formerna för kontrollen och dessa omfattas till stora delar redan av det förslag till kontrollprogram som bolaget har tagit fram. Enligt bolagets mening är det inte nödvändigt att tynga den redan omfattande villkorskatalogen med ytterligare detaljer om kontroll av verksamheten.

Bemötande av B.S.s m.fl. talan

Vattenrättslig rådighet

Som det får förstås gör B.S. gällande att bolaget saknar nödvändig rådighet enligt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Bolaget är lagfaren ägare till fastigheterna B och C och för övriga fastigheter äger bolaget nyttjanderätt. B.S. gör gällande att det inom dessa fastigheter finns områden som är ”samfällt ägda” av Mute by samfällighet. Av B.S.s yttrande till mark- och miljödomstolen framgår det att det rör sig om nio områden. Alla dessa områden, förutom område 4 och 1, ligger utanför ansökt verksamhetsområde. Vad gäller markering 4 och 1 framgår att dessa utgör samfälliga vägar. Det är korrekt att den ena vägen, markering 4, har dragits om inom ramen för befintlig verksamhet. Den andra vägen, markering 1, är belägen inom planerat utökat

brytområde för berg. Denna väg är idag delvis flyttad genom annans försorg. Vad gäller frågan om vattenrättslig rådighet ska det förtydligas att inga anläggningar för vattenverksamheten planeras att anläggas inom de markerade vägområdena. Oaktat de samfällt ägda områdenas rättsliga status, utgör de således inget processhinder för aktuell tillståndsansökan. Frågan om civilrättslig bättre rätt till de aktuella områdena är inte en fråga för aktuell tillståndsprövning.

Alternativredovisning

Vad gäller alternativa platser samt möjligheten att nyttja bergtäkten i Kulparp hänvisar bolaget till vad som anförts i bemötande av länsstyrelsens talan. Tilläggas kan att under målets handläggning har ytterligare anpassning av verksamheten skett genom att bryt- och verksamhetsområdet har justerats i två omgångar i syfte att öka avstånd till boende och undvika att jordbruksmark tas i anspråk. Verksamhetsområdet har reducerats med nio ha. Vidare har yrkande om att få bedriva återvinningsverksamhet helt frånfallits. Alternativa utformningar har således utretts, utvärderats och föreslagits.

Efterbehandling

Vad gäller slutlig släntlutning och risk för olyckor kommer det att bevakas vid utförande av efterbehandling av verksamheten. Plan för efterbehandling tas fram i samråd med länsstyrelsen och det finns möjlighet att genom delegationsvillkor 3 vid behov föreskriva om särskild utformning för det fall det bedöms motiverat.

Remissyttrande från Naturvårdsverket

Mark- och miljööverdomstolen har inhämtat yttrande från Naturvårdsverket i frågan om avbaningsmassorna ska betraktas som utvinningsavfall, om en avfallshanteringsplan behöver ges in och om ytterligare villkor behöver föreskrivas. Naturvårdsverket har under rubriken Bedömning angett följande.

Mot bakgrund av det underlag som har redovisats i målet bedömer Naturvårdsverket att bolaget inte i tillräcklig utsträckning har visat att avbaningsmassorna utgör en biprodukt. Det saknas en redogörelse för på vilket sätt avbaningsmassorna uppfyller biproduktskriterierna i 15 kap. 1 § miljöbalken. Det gäller särskilt rekvisitet om

säkerställd avsättning samt rekvisitet om att massornas fortsatta användning inte får leda till allmänt negativa konsekvenser för miljön eller människors hälsa. Därmed måste avbaningsmassorna anses utgöra utvinningsavfall.

Remissyttrande från Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Varbergs kommun

Mark- och miljööverdomstolen har inhämtat remissyttrande från Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Varbergs kommun. Nämnden har yttrat sig i huvudsak enligt följande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden vidhåller att tillstånd för täkten kan medges. Vad gäller lokaliseringen är det en utökning av befintlig verksamhet och det är ett bättre alternativ än att etablera en helt ny täkt. Nämnden anser att moränmassor ska tillåtas för avyttring eftersom det sannolikt handlar om begränsade mängder men att det kan förtydligas att tillståndet även omfattar det. Nämnden anser inte att avbaningsmassor och sediment ska definieras som utvinningsavfall i den aktuella täkten. En avfallsbehandlingsplan är därför inte nödvändig i tillståndsprövningen.

Kontrollprogrammet borde kunna omfatta den kontroll som anses nödvändig för att övervaka verksamheten och bedöma risker för närboende. Särskilda villkor om vilken kontroll är inte nödvändiga eller att föredra. Kontrollprogrammets omfattning och innehåll borde alltså inte skrivas in i villkor så som närboende önskar, utan det bör vara ett redigerbart dokument som tillsynsmyndigheten får besluta om utifrån behov eftersom kontrollbehovet kan ändras efter hand.

HANDLÄGGNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

B.S. m.fl. har under målets handläggning yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska besluta att tillståndet tills vidare inte ska få tas i anspråk (inhibition). Mark- och miljööverdomstolen har den 15 juli 2022 avslagit yrkandet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen ska pröva om tillstånd ska ges för ansökt verksamhet samt om tillstånd ges pröva om villkoren för verksamheten ska ändras enligt överklagandena.

Tillåtligheten

Den plats som bolaget har ansökt om att bedriva utökad täktverksamhet på är inte idealisk eftersom det finns ett antal bostadshus i närområdet vilka redan vid befintlig verksamhet upplever störningar i form av buller och annat. Bullerutredningen visar visserligen att rimliga värden kommer att kunna innehållas men då det alltså är fråga om märkbara störningar är det av stor vikt att alternativa platser utreds tillfredsställande. Länsstyrelsen och flera närboende har invänt mot ansökan och yrkat att den ska avvisas eftersom den brister i alternativredovisningen.

Som alternativa platser för tåkten har bolaget föreslagit två platser som har relativt god placering vad gäller transporter och avstånd till bostäder men som båda innebär att tidigare opåverkad mark måste tas i anspråk. Invändningarna avser bl.a. att det endast är två alternativ och att bolaget anfört sådana hinder mot dem så att de inte framstår som verkliga alternativ till förstahandsvalet.

Utgångspunkten vid val av plats för en täkt är lokaliseringsregeln i 2 kap. 6 § miljöbalken som föreskriver att den ska vara lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta möjliga intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. I fråga om tåkter med vanligt förekommande material såsom bergtåkter finns det goda möjligheter att undersöka alternativa placeringar. Området inom vilket alternativa lokaliseringar kan sökas, begränsas dock av önskemålet att ha korta transporter, eftersom kostnaderna för transport av bergmassor är relativt höga och transporterna kan orsaka störningar i trafiken. Om det finns närbelägna alternativ som kan vara bättre att exploatera kan den ansökta platsen vara olämplig (se prop. 2008/09:144 s. 13). En ytterligare allmän utgångspunkt vid markanvändning är att markområden ska användas för det ändamål för vilka områdena är mest lämpade med

hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företråde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning (3 kap. 1 § miljöbalken).

Mark- och miljööverdomstolen anser att det visserligen hade varit önskvärt med fler platser i alternativredovisningen men att det får anses acceptabelt med endast två eftersom transportavståndet till projekt med behov av massor samt tillgängliga större vägar begränsar exploateringsmöjligheterna. Vidare anser domstolen att de nackdelar som de alternativa platserna är belastade med inte medför att de är uteslutna som lokalisering som kan övervägas vid tillståndsprövningen. De har dock båda den nackdelen att det inte bedrivits täktverksamhet där sedan tidigare och det skulle innebära en stor påverkan på miljön att bedriva verksamheten där. Mark- och miljööverdomstolen anser att alternativredovisningen får anses tillräcklig och att ansökan därför inte ska avvisas av det skälet.

Domstolen finner liksom mark- och miljödomstolen vidare att vid en avvägning mellan de tre lokaliseringarna är det lämpligt att välja den av bolaget föreslagna platsen. Mark- och miljööverdomstolen delar även i övrigt mark- och miljödomstolens bedömning att med lämpliga begränsningar och villkor får ansökt verksamhet anses tillåtlig. Ansökan ska därför inte avslås.

Villkorsfrågor

Tillståndsgivet verksamhets- och brytningsområde

Länsstyrelsen har yrkat att tillståndsgivna verksamhetsområdet samt brytningsområdets utbredningsyta och djup ska framgå av domslutet i tillståndsmeningen och inte endast av ansökningshandlingarna. Som skäl för det har anförts att det underlättar tillsynen. Bolaget har medgett yrkandet och har gett in en karta med koordinater som anger de aktuella områdena.

Mark- och miljööverdomstolen finner det lämpligt att förordna om detta i tillståndet.

Material för efterbehandling – villkor 13

Länsstyrelsen har yrkat att sista meningen i villkor 13 ska upphävas. Som skäl har länsstyrelsen angett att då tillståndet inte omfattar införsel eller efterbehandling med externa avfallsmassor behövs inget villkor om hantering av sådana. Bolaget har medgett yrkandet och bekräftat att den delen av villkoret inte fyller någon funktion.

Mark- och miljööverdomstolen finner det lämpligt att upphäva sista meningen i villkor 13 i enlighet med detta.

Villkor om förbud att avyttra morän/avbaningsmassor

Länsstyrelsen har yrkat att det ska föreskrivas ett villkor med förbud mot att avyttra morän och andra avbaningsmassor som uppkommer i verksamheten. Länsstyrelsen har gjort gällande att det saknas både yrkande, miljöredovisning och tillstånd till moräntäkt och det förhållandet bör tydliggöras genom ett förbud mot avyttring. Bolaget har motsatt sig yrkandet och anfört att det ingår i ansökan men att någon mängdredogörelse inte kan anses nödvändig eftersom det rör sig om mindre mängder och det inte finns miljöskäl att hindra tillgodogörande av dessa massor.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att för att kunna bedriva den täktverksamhet som bolaget ansökt om måste massor som ligger ovan berg och grus hanteras. Det får anses som en naturlig del i verksamheten och har också kort omnämnts i ansökan. Det förhållandet att närmare redogörelser för mängd och hanteringen av massorna saknas i ansökan medför inte att omhändertagandet av dessa massor inte skulle ingå i den allmänna miljöprövningen. Det har inte framkommit något som ger skäl att befara en miljörisk vid en eventuell försäljning av massorna. Det är därför inte motiverat med ett särskilt försäljningsförbud. Länsstyrelsens yrkande lämnas därför utan bifall.

Är avbaningsmassorna ett utvinningsavfall?

På de skäl som anförts av bolaget gör Mark- och miljööverdomstolen bedömningen att avbaningsmassorna inte ska förklaras som avfall vid denna tillståndsprövning utan tillsvidare bedömas som en biprodukt som avses tillgodogöras i verksamheten. Länsstyrelsens yrkande lämnas därför utan bifall.

B.N.s och L.I.s yrkande i andra hand

B.N. och L.I. har yrkat att kontrollprogrammet ska inkludera deras fastigheter. Kontrollen ska innefatta vattenkvalité och vattennivå i deras brunnar, dokumentation genom fotografering samt mätning av vibrationer och buller.

Bolaget har till bemötande av B.N.s och L.I.s talan anfört att kontrollprogrammet inte har utformats i sin helhet ännu men att det ska ingå att kontrollera den bergborrade brunnen inom Z vad gäller vattnets kvalité och nivå. Vidare har dokumentation genom fotografering av byggnader inom fastigheterna Z och A genomförts. Slutligen avses mätning av vibrationer ske vid de aktuella fastigheterna och buller kontrolleras.

Mark- och miljööverdomstolen noterar att bolaget åtagit sig att kontrollera påverkan på B.N.s och L.I.s fastigheter på i huvudsakligen det sätt som de begärt. Vad gäller brunnen på A, som är grävd, anser Mark- och miljööverdomstolen att det saknas skäl att anta att den kommer påverkas av verksamheten.

B.N.s och L.I.s talan föranleder således ingen ändring av mark- och miljödomstolens dom. Deras talan lämnas därför utan bifall.

Yrkanden i andra hand från B.S. m.fl.

B.S. m.fl. har beträffande det rörliga friluftslivet bl.a. anfört att det är olämpligt att de delar av verksamhetsområdet, som under lång tid inte alls påverkas av driften, görs svårtillgängliga för det rörliga friluftslivet och har att yrkat att detta bör regleras i villkor. Vidare bör avslutade delar av verksamhetsområdet av samma skäl återställas efterhand. Kantzoner ska modelleras och märkas ut på lämpligt sätt till undvikande av olyckor. Efterbehandlingsplanen bör vara mer utförlig och villkor föreskrivas om hur successiv efterbehandling ska genomföras. Närboende bör få lämna synpunkter på kontrollprogrammet och det ska föreskrivas i villkor 15.

Bolaget har till bemötande anfört att planen för efterbehandling tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten och att fara för olyckor kommer att beaktas.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det inte framkommit av utredningen i målet att bolaget avser att spärra av onödigtvis stort område och bedömer att, för det fall det skulle ske, kan detta bli föremål för tillsynsåtgärd. Av dessa skäl är det inte lämpligt att föreskriva särskilt villkor om detta. Efterbehandlingsplanen ska upprättas enligt villkor 13 och där föreskrivs att efterbehandling ska ske successivt i den mån det är möjligt. Mark- och miljööverdomstolen anser att det är lämpligt att den slutliga planen utformas i detalj när verksamhet på ett område har avslutats och att villkor 13 inte ska ändras. Vad gäller kontrollprogrammet, som regleras i villkor 15, kan den som berörs av verksamheten inge synpunkter och förslag till åtgärder till tillsynsmyndigheten och det behöver inte särskilt föreskrivas i villkoret.

B.S. m.fl. talan föranleder således ingen ändring i mark- och miljödomstolens dom. Deras talan lämnas därför utan bifall.

Sammanfattning

Mark- och miljööverdomstolen finner inte några skäl för att avvisa eller avslå ansökan. Den överklagade domen ska ändras endast på så sätt att tillståndsmeningen och villkor 13 får den lydelse som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga C

Överklagande senast den 2024-01-16

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Mikael Hagelroth, referent, samt tekniska rådet Annika Billstein Andersson och hovrättsrådet Åsa Hanna.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-05-17
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 4952-20

PARTER

Sökande

Släryds Grus & Entreprenad AB, 556145-8877
Obbhult 1
430 16 Rolfstorp

Ombud: Os.H.

SAKEN

Ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad täktverksamhet vid Obbhults täkt (fastigheterna X, Y m:fl) i Varbergs kommun

DOMSLUT

A. Tillstånd m.m.

Mark- och miljödomstolen, som finner att till ansökan fogad miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken, slutför den specifika miljöbedömningen och meddelar Släryds Grus & Entreprenad AB tillstånd att inom fastigheterna X, B, Y, D, E, F och C i Varbergs kommun bedriva fortsatt och utökad täktverksamhet m.m. innefattandes rätt

- a) att bedriva täkt av bergmaterial omfattande 10 miljoner ton med en maximal årlig volym om 500 000 ton fram till utgången av år 2047,
- b) att bedriva täkt av sand och grus omfattande 140 000 ton med en maximal årlig volym om 50 000 ton fram till den 30 juni 2029,
- c) att inom verksamhetsområdet bortleda inläckande grundvatten intill en mängd om högst 140 000 m³ per år beräknat som ett rullande femårsmedelvärde samt utföra härför erforderliga anläggningar,

Dok.Id 553900

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/		måndag – fredag 08:00–16:00

- d) bedriva terminalverksamhet och inom ramen för denna ta emot och krossa 100 000 ton entreprenadberg per år samt
- e) bedriva krossning och sortering samt allt till täktverksamheten och terminalverksamheten hörande åtgärder.

Tillståndet får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft. För de delar som avser vattenverksamhet får dock sådant ianspråktagande ske endast om Släryds Grus & Entreprenad AB ställer sådan säkerhet som anges i 22 kap. 28 § miljöbalken.

Den miljöfarliga verksamheten ska ha satts igång senast fem år efter det att domen vunnit laga kraft i tillståndsdelen. Arbetena för den tillståndsgivna vattenverksamheten skall vara utförda inom 10 år från det att domen vunnit laga kraft i tillståndsdelen. Anspråk i anledning av oförutsedd skada med anledning av den nu tillståndsgivna vattenverksamheten får framställas inom 10 år från arbetstidens utgång.

Mark- och miljödomstolen meddelar med stöd av 7 kap 11 § miljöbalken dispens från gällande biotopskydd för flytt av två stenmurar och ett odlingsröse.

B. Villkor

För tillståndet gäller följande villkor.

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Verksamhets- och brytningsområdet ska märkas ut i området på väl synligt sätt och med under verksamhetstiden varaktiga markeringar.
3. I områden med olycksfallsrisker ska allmänheten på ett tydligt sätt uppmärksammas om riskerna med att beträda området.

4. Buller från verksamheten inom verksamhetsområdet ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:

50 dB(A) Helgfri måndag-fredag kl. 07.00-18.00

40 dB(A) Nattetid kl. 22.00-07.00

45 dB(A) Övrig tid

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer överstigande 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22.00-07.00.

Skutknackning ska ske väl avskärmat i syfte att förhindra förekomst av impuls ljud vid kringliggande bostäder

Kontroll av buller ska ske så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer av betydelse, samt efter tillsynsmyndighetens bestämmande. Uppföljning av buller ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska anges. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder.

5. Särskilt bullrande verksamheter som borrhning, sprängning, skutknackning och krossning får endast bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 07.00-18.00. Mindre bullrande verksamhet som lastning och transport, reparations- och underhållsarbeten får bedrivas även under övrig tid. Borrhning, sprängning, skutknackning och krossning får inte ske under perioden 15 juni - 15 augusti.

Tillsynsmyndigheten får, om synnerliga skäl föreligger, medge undantag från ovanstående tider under förutsättning att övriga villkor innehålls.

6. Information om planerad produktionssprängning ska ges till boende inom ett avstånd om 900 meter från täktens aktuella brytfront. I informationen ska lämnas senast tre helgfria vardagar före sprängningstillfället och ange beräknad tid för sprängning samt sprängsalvans storlek

7. Markvibrationer till följd av sprängning, mätt enligt SS 460 48 66, får i bostäder inte överstiga 4 mm/s vid mer än 10 % av mättillfällena per kalenderår och då högst 6 mm/s.
8. Luftstöt vågor till följd av sprängningar, mätt enligt SS 02 52 10, får vid bostäder inte överstiga 120 Pa (frifältsvärde) vid mer än 10 % av mättillfällena per kalenderår och då högst 150 Pa.
9. Bolaget ska vidta åtgärder för att begränsa risken för omgivningsstörande damning från täktområdet. Om olägenheter i form av damning uppstår från täktverksamheten ska åtgärder omgående vidtas.
10. Kemiska produkter inklusive farligt avfall ska hanteras så att risken för förorening av mark och vatten minimeras. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallning som rymmer minst den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym eller i ADR-klassad drivmedelstank.
11. Tankning och uppställning av fordon och maskiner, får endast ske på yta där spill och läckage kan omhändertas för att förhindra förorening av yt- eller grundvatten. Saneringsutrustning ska finnas lätt tillgänglig och i anslutning till plats för tankning.
12. Avledning av vatten från brytområdet av berg till recipient ska ske via sedimentationsdamm utformad med oljeavskiljande funktion. Anläggningen ska vara ändamålsenligt utformade där den slutliga utformningen ska fastslås i samråd med tillsynsmyndigheten.

Utgående vatten får inte överskrida följande nivåer, beräknande som årsmedelvärden:

<i>Parameter</i>	<i>mg/l</i>
Totalkväve	5
Suspenderande ämnen	10
Oljeindex	1

Om inte tillsynsmyndigheten medger annat ska provtagning ske minst fyra gånger per år, jämnt fördelat över kalenderåret och enligt senaste svensk standard eller likvärdig provtagnings- och analysmetod.

13. Successiv efterbehandling ska ske i den mån det är möjligt. Senast två år innan verksamheten beräknas upphöra ska verksamhetsutövaren inge en slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten. I efterbehandlingsplanen ska eventuell påverkan på grundvatten vägas in. Samtliga efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda ett år efter avslutad täktverksamhet dock senast vid tillståndstidens utgång. För efterbehandling får endast avbaningsmassor samt jord och sten där föroreningshalterna underskrider mindre än ringa risk (Naturvårdsverkets Handbok 2010:1) användas.
14. Bolaget ska årligen till tillsynsmyndigheten redovisa hur arbetet med att övergå till förnybara energikällor fortskrider.
15. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Kontrollprogrammet ska beskriva ett förfarande för att följa upp förändringar i grundvattennivå i brunnar inom påverkansområdet liksom eventuella förändringar till följd av förändrad hydrologi i Store Mosse söder om tälten och väg 785. Av kontrollprogrammet ska i övrigt framgå hur verksamheten kontrolleras med avseende på mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk.

16. Bolaget ska meddela tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk.
17. Under perioden 1 april – 31 augusti får material inte tas ur sand- och grusupp- lag om det riskerar att skada aktiva bohål för backsvala (*Riparia riparia*).
18. Buskmiljöer som utgör häckmiljö för gulsparv (*Emberiza citrinella*) får inte avverkas eller avbanas under tidsperioden 1 maj – 15 september.
19. De två stenmurar som flyttas ska användas till att uppföra två nya stenmurar i närområdet i eller i anslutning till jordbruksmark. Murarna ska uppföras till motsvarande längd och yta som den borttagna delen.
20. Det odlingsröse som flyttas ska läggas upp i 1 odlingsröse i solbelyst, öppet läge i närområdet eller i anslutning till jordbruksmark. Jordmassor får inte läggas upp i de nya odlingsrösen eller stenmurarna.

C. Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att meddela de ytterli- gare villkor som kan behövas avseende

1. Tillfälliga undantag från villkor om arbetstider (villkor 5).
2. Provtagningsfrekvens vad gäller utsläpp till vatten (villkor 12).
3. Förslag till efterbehandlingsplan (villkor 13).

Övrigt

1. Mark- och miljödomstolen fastställer den ekonomiska säkerheten för kom- mande efterbehandling till 5 miljoner kr. Säkerheten ska godkännas av Mark- och miljödomstolen innan tillståndet tas i anspråk.
 2. Släryds Grus & Entreprenad AB ska betala ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Hallands län med 16 000 kr. På beloppet skall ränta utgå enligt lag.
-

BAKGRUND

Släryds Grus & Entreprenad AB bedriver berg- och grustäktsverksamhet på fastigheterna X D, E och C väster om Rolfstorp i Varbergs kom-mun. Hallands län (Obbhults täkt). Gällande tillstånd är meddelat av Länsstyrelsen i Hallands län den 15 februari 2012, dnr 551-7793-11, med den justering som följer av Vänersborgs tingsrätts, Mark- och miljödomstolen, dom den 29 november 2012 i mål M 1197-12. Tillståndet, som gäller till den 31 januari 2023, avser täkt av 2 500 000 ton fast berg och 400 000 ton grus/sand. Släryds Grus & Entreprenad AB har nu ansökt om nytt utökat tillstånd avseende bergtäktsverksamheten och förlängd tillståndstid för den tidigare tillståndsgivna grustäktsverksamheten m.m.

ANSÖKAN

Släryds Grus & Entreprenad AB har anfört bl.a. följande.

Bakgrund

Bolaget bedriver täktverksamhet i Kungsbacka, Varbergs och Falkenbergs kommuner. Bolaget tillhandahåller sand- och bergkrossprodukter samt CE-märkta betongprodukter och bärlager. Bolagets kunder är i huvudsak byggbolag men även privatpersoner. Bolaget bildades 1976 och har idag nio anställda. Bolaget är ett helägt dotterbolag till NCC Industry AB. Bolaget har även rätt att ta emot och hantera externt entreprenadberg respektive en mindre mängd icke farligt avfall.

Täkten levererar i huvudsak bergmaterial till vägbyggnadsändamål och betongtillverkning. Sandmaterialet används främst för betongtillverkning men används även som fallsand, dressand och som sand- och natursingel i bäckbottnar. Täktens primära försörjningsområde är Varberg och delar av angränsande kommuner.

I Varbergsregionen pågår en mycket snabb och expansiv utveckling; den generella prognosen för Hallands län är att folkmängden kommer att öka med ca 8 % till 2025 och för Varberg bedöms ökningen vara ännu större. För samhällsutbyggnad behövs sten- och sandmaterial, varför bolaget har identifierat ett behov av att utveckla verksamheten.

Ansökan omfattar tillstånd för brytning av 10 miljoner ton berg inom nuvarande och utökad brytområde. För sandtäkten innebär ansökan endast en utökning av tillståndstiden för brytning av den resurs som redan tillåtits. Vidare omfattar ansökan fortsatt införsel och hantering av externt entreprenadberg.

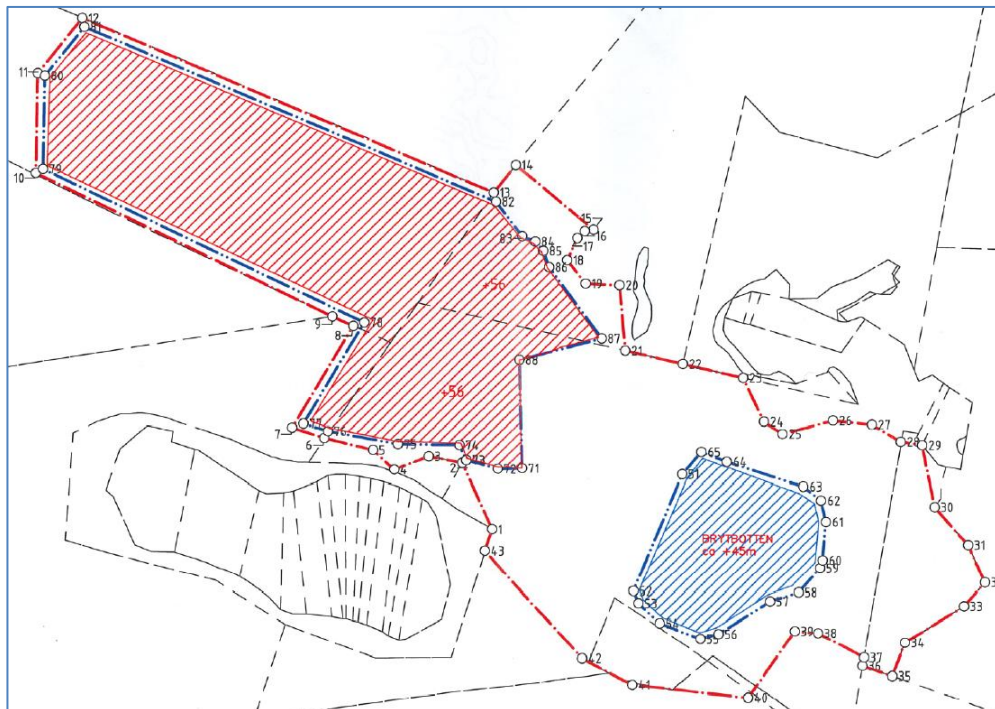
Ansökan har föregåtts av en lokaliserings- och alternativutredning. Vidare har en alternativ utformning vid Obbhult utretts. Slutsatsen är att täktverksamheten i Obbhult är väl placerad i förhållande till tätorten Varberg och i förhållande till motstående intressen. Det innebär korta transporter till avsättningsområdet samtidigt som verksamheten kan bedrivas med en acceptabel omgivningspåverkan. Alternativa lokaliseringar i Tågarp och Flähult innebär en nylokalisering av en täktverksamhet, innebärande att jungfrulig mark måste tas i anspråk. Obbhult bedöms vara det bästa alternativet med hänsyn till bergkvalitet, motstående intressen och transporter. Påverkan på boendemiljöer är av motsvarande omfattning i samtliga alternativ. Intrången i naturmiljöer medför något större påverkan i alternativen på grund av intrång i övrigt opåverkade miljöer samt våtmarker och sumpskogar. När det gäller påverkan avseende yt- och grundvatten bedöms alternativen vara jämbördiga. Inget av de redovisade alternativen är således väsentligt bättre med avseende på miljöpåverkan från själva verksamheten. Däremot medför båda alternativen större påverkan på grund av transporter avseende utsläpp till luft och buller till följd av en längre transportväg. Ökade transporter medför vidare högre kostnader för slutkund/skattbetalare samt högre marginalkostnader för samhället.

Yrkanden

Släryds Grus & Entreprenad AB har yrkat tillstånd att inom fastigheterna X, B, Y, D, E, F och C i Varbergs kommun bedriva fortsatt och utökad täktverksamhet m.m. innefattandes rätt att under 30 år från lagakraftäggande dom (7 år för täkt av sand och grus)

- a) bedriva täkt av bergmaterial omfattande 10 miljoner ton med en maximal årlig volym om 500 000 ton,

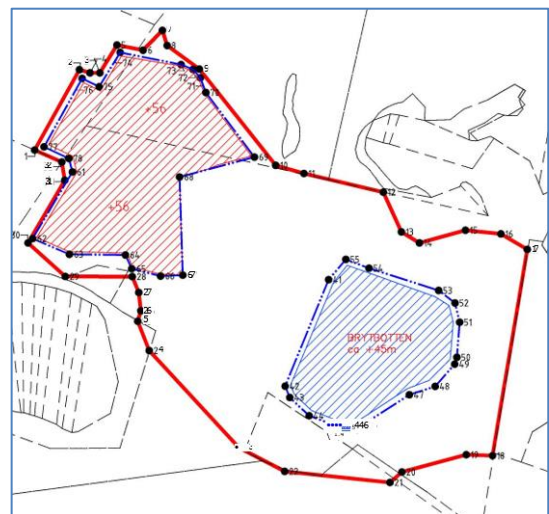
- b) bedriva täkt av sand och grus omfattande 140 000 ton med en maximal årlig volym om 50 000 ton,
- c) inom verksamhetsområdet bortleda inläckande grundvatten samt utföra och bibehålla erforderliga anläggningar för vattenverksamheten (140 000 m³ per år beräknat som ett rullande femårsmedelvärde om volymen bör anges),
- d) bedriva terminalverksamhet och inom ramen för denna ta emot och krossa 100 000 ton entreprenadberg per år samt
- e) bedriva krossning och sortering samt allt till täktverksamheten och terminalverksamheten hörande åtgärder.

Bolaget har vidare yrkat

- för det fall domstolen bedömer det nödvändigt - dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken för flytt av två stenmurar och ett odlingsröse.
- att den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen godkänns,
- att tiden för igångsättning av den miljöfarliga verksamheten bestäms till fem år räknat från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft,

- att arbetstiden för vattenverksamheten bestäms till tio år räknat från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft,
- att tiden för anmälan om anspråk på ersättning för oförutsedd skada på grund av vattenverksamheten bestäms till tio år från arbetstidens utgång,
- att tillståndet för verksamheten får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande) samt
- För det fall verkställighetsförordnande inte medges för all ansökt verksamhet - partiellt verkställighetsförordnande avseende att
 - bedriva täkt av bergmaterial omfattande 660 000 ton med en maximal årlig volym om 400 000 ton samt bedriva täkt av sand och grus omfattande 140 000 ton med en maximal årlig volym om 50 000 inom markerat område intill.
 - inom verksamhetsområdet bortleda inläckande grundvattnen samt utföra och bibehålla erforderliga anläggning för vattenverksamheten.
 - i syfte att tillgodogöra sig det utbrutna materialet bedriva krossning och sortering samt allt till täktverksamheten hörande åtgärder.

Förslag till villkor m.m.

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Verksamhets- och brytningsområdet ska märkas ut i området på väl synligt sätt och med under verksamhetstiden varaktiga markeringar.
3. I områden med olycksfallsrisker ska allmänheten på ett tydligt sätt uppmärksammas om riskerna med att beträda området.

4. Buller från verksamheten inom verksamhetsområdet ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:
50 dB(A) Helgfri måndag-fredag kl. 07.00-18.00
40 dB(A) Nattetid kl. 22.00-07.00
45 dB(A) Övrig tid

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer överstigande 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22.00-07.00.

Skutknackning ska ske avskärmat i syfte att undvika impuls ljud.

Uppföljning av ljudnivån ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mät-punkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska anges. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder.

5. Särskilt bullrande verksamheter som borring, sprängning, skutknackning och krossning får endast bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 07.00-18.00.

Mindre bullrande verksamhet som lastning och transport, reparations- och underhållsarbeten får bedrivas även under övrig tid.

Borring, sprängning, skutknackning och krossning får inte ske under perioden 15 juni - 15 augusti.

Tillsynsmyndigheten får, om synnerliga skäl föreligger, medge undantag från ovanstående tider under förutsättning att övriga villkor innehålls.

6. Information om planerad produktionssprängning ska ges till boende inom ett avstånd om 900 meter från täktens aktuella brytfront. I informationen ska lämnas senast tre helgfria vardagar före sprängningstillfället och anges beräknad tid för sprängning samt sprängsalvans storlek
7. Markvibrationer till följd av sprängning, mätt enligt SS 460 48 66, får i bostäder inte överstiga 4 mm/s vid mer än 10 % av mättillfällena per kalenderår och då högst 6 mm/s.
8. Luftstöt vågor till följd av sprängningar, mätt enligt SS 02 52 10, får vid bostäder inte överstiga 120 Pa (frifältsvärde) vid mer än 10 % av mättillfällena per kalenderår och då högst 150 Pa.

9. Bolaget ska vidta åtgärder för att begränsa risken för omgivningsstörande damning från täktområdet. Om olägenheter i form av damning uppstår från täktverksamheten ska åtgärder omgående vidtas.
10. Kemiska produkter inklusive farligt avfall ska hanteras så att risken för förorening av mark och vatten minimeras. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallning som rymmer minst den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym eller i ADR-klassad drivmedelstank.
11. Tankning och uppställning av fordon och maskiner, får endast ske på yta där spill och läckage kan omhändertas för att förhindra förorening av yt- eller grundvatten. Saneringsutrustning ska finnas lätt tillgänglig och i anslutning till plats för tankning.
12. Avledning av vatten från brytområdet av berg till recipient ska ske via sedimentationsdamm utformad med oljeavskiljande funktion.

Utgående vatten får inte överskrida följande nivåer, beräknande som årsmedelvärden:

<i>Parameter</i>	<i>mg/l</i>
Totalkväve	5
Suspenderande ämnen	10
Oljeindex	1

13. Successiv efterbehandling ska ske i den mån det är möjligt. Senast två år innan verksamheten beräknas upphöra ska verksamhetsutövaren inge en slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten. I efterbehandlingsplanen ska eventuell påverkan på grundvatten vägas in. Samtliga efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda ett år efter avslutad täktverksamhet dock senast vid tillståndstidens utgång.
14. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk.
15. Bolaget ska meddela tillsynsmyndigheten när tillståndet tas i anspråk.
16. Under perioden 1 april – 31 augusti får material inte tas ur sand- och grusupplag om det riskerar att skada aktiva bohål för backsvala (*Riparia riparia*).

17. Buskmiljöer som utgör häckmiljö för gulsparrv (*Emberiza citrinella*) får inte avverkas eller avbanas under tidsperioden 1 maj – 15 september.
18. De två stenmurar som flyttas ska användas till att uppföra två nya stenmurar i närområdet i eller i anslutning till jordbruksmark. Murarna ska uppföras till motsvarande längd och yta som den borttagna delen.
19. Det odlingsröse som flyttas ska läggas upp i ett (1) odlingsröse i solbelyst, öppet läge i närområdet eller i anslutning till jordbruksmark. Jordmassor får inte läggas upp i de nya odlingsrösen eller stenmurarna.

Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att meddela de ytterligare villkor som kan behövas avseende:

- A. tillfälliga undantag från villkor om arbetstider (villkor 5),
- B. förslag till efterbehandlingsplan (villkor 13).

Prövningsplikt m.m.

Verksamheten avser täktverksamhet genom uttag av berg, sand och morän (det senare i samband med avbaning) samt krossning och sortering av utbrutet material. Vidare kommer externt material att tas emot, hanteras och återvinnas. För att bedriva verksamheten i torrhet måste brytområdet länshållas genom bortledning av inläckande grundvatten och regnvatten. Bortledning av grundvatten och utförande av nödvändiga anläggningar för vattenverksamheten utgör en tillståndspliktig vattenverksamhet.

Inom planerat verksamhetsområde finns två stenmurar och ett odlingsröse, vilka omfattas av generellt biotopskydd enligt 7 kap. miljöbalken. Bolaget ansöker – för det fall detta anses erforderligt – om dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken för att flytta dessa.

Verksamheten kommer inte att medföra någon påverkan på miljön på något Natura 2000-område. Verksamheten kommer inte att påverka någon fridlyst art eller dess boplatser på ett sådant sätt att det krävs dispens enligt artskyddsförordningen.

Verksamheten hanterar sprängmedel i samband med lossning av berg. Mängden sprängmedel som används vid varje enskilt sprängtillfälle kan överstiga 10 ton, varför verksamheten utgör en Sevesoanläggning, lägre kravnivån, enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. En anmälan om Sevesoverksamhet har tidigare inlämnats till länsstyrelsen, vilken kommer uppdateras med anledning av den planerade utökning av verksamheten.

Inom planerat utökat verksamhetsområde finns en fornlämning (RAÅ Rolfstorp 163:1). Bolaget har samrått med länsstyrelsen i frågan och en s.k. etapp 2-utredning är föreslagen för att söka avgränsa fornlämningen. Frågan kommer att hanteras i enlighet med kulturmiljölagen.

Omgivningsförhållanden och planeringsförutsättningar

Täktområdet omgärdas av områden för brukad skogs- och jordbruk. De ytterligare områden som kommer att tas i anspråk består i huvudsak av motsvarande användningsområde. Inom 500 meter från brytområde finns ca 10 bostadshus. Närmaste bostad ligger ca 200 meter från befintligt brytområde för sand respektive 300 meter från planerat brytområde för berg.

För Varbergs kommun gäller översiktsplan fastställd av kommunfullmäktige 2010. I översiktsplanen anges att i första hand ska etablerade täkter få utökade täkttillstånd istället för att nya täkter öppnas. Området för befintligt respektive utökat verksamhetsområdet omfattas inte av fördjupad översiktsplan, detaljplan eller områdesbestämmelser. Inga skyddade områden berörs av den ansökta verksamheten och verksamheten berör inte heller något motstående riksintresse.

Verksamhetsbeskrivning

Allmänt

Den planerade verksamheten kommer i huvudsak att bedrivas på motsvarande sätt som idag. Arbetsmomenten i täktverksamheten är oförändrade och består av för täktverksamhet typiska moment som avbaning, borring och sprängning, loss hållning och skutknackning samt krossning, sortering och utlastning. Idag sker även mottagning och hantering av externt entreprenadberg, s.k. terminalverksamhet. Denna terminalverksamhet kommer att fortsätta att bedrivas. Vid avbaningen uppstår moränmassor som liksom utbrutet material kan komma att försäljas alternativt nyttjas internt som konstruktionsmaterial.

Planerat verksamhetsområde omfattar 50,5 ha. I förhållande till befintlig verksamhet, utökas verksamhetsområdet framför allt åt väster. Brytområdet för berg utökas i väster och planeras att uppgå till totalt 19 ha. I norr berörs 0,36 ha jordbruksmark av ansökan. Brytområdet för sandtäkt är oförändrat om ca 4 ha. Brytnivån är oförändrad om +56 för bergtäkt och +45 för sandtäkt.

Verksamheten kommer huvudsakligen att bedrivas helgfria vardagar, kl. 07.00-18.00. Verksamheten bedrivs i kampanjer varför verksamheten under delar av året kommer vara mindre omfattande. På motsvarande sätt kan det i samband med stora anläggningsprojekt finnas behov av att tillfälligt överskrida dessa arbetstider. Detta får då endast ske efter godkännande från tillsynsmyndigheten. Den verksamhet som kan komma att bedrivas utanför normal arbetstid avser mindre bullrande verksamhet som lastning och transport, reparations- och underhållsarbeten. All verksamhet, oaktat när den bedrivs, kommer innehålla föreslagna bullernivåer.

Bergtäkt

Omfattningen av bergtäktverksamheten bedöms uppgå till 200 000 ton under ett normalår men kan i samband med större infrastrukturprojekt maximalt komma att uppgå till 500 000 ton per år.

Innan borrhning och sprängning kan utföras avtäckts det planerade uttagsområdet med grävmaskin eller liknande. Ytan som ska brytas ska vara fri från jord och vegetation. Den ytliga matjorden och avbarrade moränmassor eller motsvarande kan komma att användas för konstruktionsändamål i tåkten, t.ex. för anläggande av insyns- och bullerskydd. För det fall det finns ett externt intresse för massorna kan dessa komma att transporteras ut till extern mottagare eller säljas på marknaden.

Borrhning och sprängning sker via den interna losshållningen. Alternativt anlitas för detta arbete en kvalificerad underentreprenör. Det berg som ska sprängas besiktigas först av borrh- och sprängpersonal. Borrhning sker vanligen med en borrhbandvagn med dieselhydraulisk utrustning av topphammartyp. Inför borrhning upprättas en borrhningsplan som anger försättning, hålavstånd, håldjup, hållutning och håldiameter. Borrhningens utförande och omfattning bestäms av bergets kvalitet, önskat styckefall, laddning, hänsyn till vibrationer mm. Borrhning görs vanligtvis för en sprängsalva åt gången, arbetet bedrivs under ca 1 veckas tid, vilket gör att borrhning vid maximal produktion kommer att ske ca 20 veckor om året. Vid normal produktion kommer borrhning ske ca 8 veckor om året.

Sprängning utförs enligt gällande bestämmelser och anpassat till förutsättningar som råder inför varje enskild salva. Varje sprängning journalförs i en sprängjournal. Sprängning utförs enligt en laddningsplan som är anpassad till förutsättningarna med vald håldiameter, laddmängd och tändföljd. Storleken på salvorna varierar men kommer att vara i storleksordningen 25 - 45 000 ton. I samband med efterbehandling och terrängjusteringar kommer salvorna i allmänhet att vara mindre. Vid ett maximalt uttag om 500 000 ton innebär det ca 20 sprängsalvor per år. Vid normalproduktion om 200 000 ton per år kommer sprängning att ske i snitt 8 gånger per år.

Losshållning av berg sker genom intervallsprängning. Det ger en kontrollerbar avlossning, då separata intervalltider för varje borrhål är möjligt. Sprängningen sker mer kontrollerat och erhållna vibrationer och luftstöt vågor begränsas i regel. Vanligtvis används en bottenladdning med dynamit som tänder upp det pumpbara

emulsionssprängämnet. Det senare pumpas direkt från lastbil, via slang, till respektive borrhål. Pallhöjden varierar beroende på bergets höjd och anpassning av sprängplanen för att klara begränsningsvärden för vibrationer. Sprängsalvorna riktas i den mån det är möjligt från bebyggelse för att minska vibrationer, luftstöt vågor och risken för stenkast.

Bergmaterialet transporteras från brytfronten till mobil krossanläggning bestående av förkross, efterkross och sortering. Anläggningen ställs upp på täktbotten och drivs med hjälp av diesel. Kross- och siktanläggningar dammbekämpas med vatten vid behov. Krossning och siktning sker året om vid maximal produktion. Vid normal produktion sker krossning och siktning kampanjvis.

Block för stora för primärkrossen, så kallade skut (över 1 m³), knackas sönder med hydraulhammare på grävmaskin. Skutknackning sker kampanjvis vid behov, under drygt en veckas tid åt gången. I dagsläget sker dessa kampanjer ett par gånger per år. Beroende på omfattning av produktionen samt hur mycket skut som lämnas vid sprängningen kan detta variera.

För det fall det blir aktuellt med tvättning av makadam sker det under den tid då det råder barmark. Vid tvätt av material sker det med recirkulerande vatten som leds till en separat öppen damm i anslutning till tvättanläggningen. Partiklar från tvättningen sedimenterar i dammen innan vattnet pumpas tillbaka till tvättanläggningen. Sedimenterat material tas från dammen regelbundet och påfyllning av vatten sker för att kompensera avdunstning och vattenförlust till produkten.

Grus/sandtäkt

Sandtäkten kommer som idag att bedrivas med hjälp av en slängskopa, varefter massorna torkas, sorteras och tvättas. Grävaren som är försedd med slängskopa står i anslutning till täktsjön och brytning sker under grundvattenytan i täktsjön. Brytområde, brytdjup och mängder är oförändrade. Normalproduktion bedöms uppgå till 30 000 ton per år, men kan maximalt komma att uppgå till 50 000 ton per år. Inom ramen för befintligt tillstånd finns ca 140 000 ton grus/sand kvar.

Hantering av entreprenadberg

Verksamheten kommer att innefatta mottagning av maximalt 100 000 ton entreprenadberg per som uppkommit som överskottsmassor vid sprängning i bygg- och anläggningsprojekt. Under normalår kommer mottagningen av entreprenadberg vara betydligt lägre. Det entreprenadberg som bolaget kan ta emot motsvarar det bergmaterial som finns i täkten och kommer att behandlas genom krossning och siktning för framställning av önskad fraktion. Entreprenadberget kommer att krossas till bär- och förstärkningslager av fraktionen 0 - 150 mm. Detta kräver att berget ska ha en godtagbar kvalitet och vara utan risk för miljöpåverkan för att kunna användas fritt. Innan inleverans sker kontroll av den information av bergkvalitet och styckefall som finns tillgänglig. Vid behov sker provtagning av materialet innan det godkänns för införsel till anläggningen. Mottagningskontroll sker vid inleverans genom okulär kontroll i samband med invägning. Bolaget avser inte att ta emot entreprenadberg med förhöjd risk för sprängämnesrester och inte heller sulfidhaltiga massor.

Verksamheten med krossning av entreprenadberg planeras att ske på täktbotten i bergtäkten. Genom detta kan krossning ske bakom skyddande bergväggar vilka fungerar som bullerskärming mot omgivningen. Avrinnande dagvatten från ytorna hanteras på samma sätt som för övrig verksamhet, dvs. samlas upp och passerar en kontroldamm med möjlighet till provtagning av vatten.

Massor

Tillgången på avbaningsmassor inom det sökta utökade brytområdet för berg är begränsade. I nordöstra delarna av brytområdet överlagras dock berget av tunna jordlager bestående av sandig morän. Detta material kan användas för att anlägga vallar, vägar och andra ytor samt för säkerhetshöjande åtgärder i samband med efterbehandlingen. 50 000 ton bedöms behövas för skyddsvallar runt brytområdet för berg. Ca 100 000 ton bedöms behövas vid efterbehandling (terrängmodellering och uppbyggnad av slänter).

De avbaningsmassor som är kommersiellt gångbara kommer i första hand att säljas. Övriga massor lagras i den norra delen av verksamhetsområdet och kommer i ett senare skede att användas för efterbehandlingsändamål.

Transporter

Transporter till och från den planerade verksamheten kommer att nyttja riksväg 153. Transporterna kommer att färdas ca en mil västerut på denna väg innan vägen ansluter till väg E4. Den aktuella sträckningen av riksväg 153 passerar samhället Rolfstorp. På den aktuella vägsträckningen sker även trafik till och från Gekås i Ulared. Vid maximal ansökt produktion kommer den planerade verksamheten vid maximal produktion innebära att transporterna på den aktuella vägsträckningen ökar med elva procent avseende tung trafik och en procent avseende total trafik.

Vattenverksamhet

I den planerade verksamheten kommer det bli aktuellt att leda bort inläckande grundvatten, varför ansökan omfattar en ansökan om tillstånd för grundvattenbortledning och utförande av anläggningar för detta. Syltan, bergtäktens botten med ett lager om ca 1 - 1,5 meter sprängsten, fungerar under täktens drifttid som ett stort fördröjningsmagasin genom sin porositet. Ytan är inte tätgjord, men håller god täthet mot läckage. Från syltan pumpas vattnet från en pumpgrop vidare till kontrolldammen (sedimenteringsdamm och oljeavskiljande funktion), varefter vattnet leds från verksamhetsområdet till recipient. Kontrolldammen placeras nedströms bergtäkten inom verksamhetsområdet och anläggs på ett sådant sätt att successiv utbyggnad medges efter hand som avbördade ytor ökar i takt med att brytområdet utökas och återvinningsytan anläggs. Dammen kommer att dimensioneras för det teoretiska flöde vatten som belastar systemet med förutsättningen att uppehållstiden ska vara tolv timmar som ett årsmedelvärde (större flödesförändringar i samband med nederbörd och snösmältning utjämnas genom syltans magasinering förmåga). Dammen kommer att utformas för att skapa optimala förhållanden för sedimentering, vilket innebär ett djup om mellan 1 - 1,5 m och ett längd-breddförhållande om 2:1. Därigenom kan god reningseffekt uppnås. Vid fullt utbruten täkt och fullt utnyttjad återvinningsyta bedöms kontrolldammen behöva vara ca 26 meter lång och

13,5 meter bred. Exakt utformning av dammen kan komma att justeras, bl.a. beroende på avstånd till bergytan. Vidare kan dammen behöva flyttas i samband med täktens framdrift. Nyanläggning av dammen sker då efter information till tillsynsmyndigheten.

Pumpgroppen kommer att flyttas i samband med att brytning sker på djupet och slutligen anläggas på nivå +55. För att slängskopan som genomför brytning av sand ska kunna stå i torrhet kan det bli nödvändigt att under perioder även länshålla inläckande grundvatten i täktsjön. Detta är nödvändigt när täktsjöns yta till följd av höga flöden har stigit. Vattennivån (och därmed grundvattennivån) i täktsjön kommer vid dessa tillfällen maximalt att avsänkas till nivå +54.

Bortlett vatten provtas idag 2 gånger/år. Provtagningsfrekvens m.m. brukar vanligtvis anges i kontrollprogrammet. Föreslagna parametrar är praxis på området. Bolaget har inte utgått från recipienternas känslighet i förslaget, men ingivna utredningar visar att recipienterna inte kommer att utsättas för otillåten påverkan.

Vid höga flöden kommer dagvatten från ytor inom verksamhetsområdet att ansamlas i syltan och på täktbotten. Syltan och täktbotten är av tillräcklig omfattning för att hålla ett 100-årsregn (vid fullt utbruten täkt uppgår lagringskapaciteten till ca 39 000 m³ vatten). Flödena från lågpunkten kommer alltid begränsas av pumparnas kapacitet. Vad gäller täktsjön så kommer dess ytnivå och därmed utbredning att öka temporärt vid ett 100-årsregn. Vid höga flöden kommer ingen brytning av sand att ske i täktsjön. Att täktsjön tillfälligt får en större omfattning bedöms inte innebära några särskilda miljökonsekvenser eftersom det inte bedrivs någon potentiellt förorenande verksamhet i närheten av denna.

Särskilt om vattenverksamheten

Vattenverksamheten kommer att bedrivas inom fastigheterna X, B, Y, F och C. Bolaget är lagfaren ägare till B och C. För övriga fastigheter äger bolaget nyttjanderätt. Bolaget har därmed nödvändig rådgivning.

De höjduppgifter som förekommer i denna ansökan hänför sig till RH2000. Koordinatsystemet är SWEREF 99 TM.

Bolaget har utfört en hydrogeologisk utredning och fastställt ett påverkansområde för den planerade vattenverksamheten. I täktens omgivning finns brunnar. Eftersom brunnarna är belägna utanför påverkansområdet bedöms de inte påverkas, än mindre skadas av den planerade vattenverksamheten. Detta kommer att verifieras inom ramen för kontrollprogrammet; vattnets kvalitet och kvantitet i brunnarna kommer att kontrolleras. Om skador mot förmodan skulle uppkomma får de hanteras enligt reglerna om oförutsedd skada.

Miljökonsekvenser och villkorsfrågor m.m.

Sandmaterialet används idag för särskilt kvalificerade betongändamål samt i mindre omfattning som fallsand, dressand och som sand- och natursingel i bäckbottnar. Det är för närvarande inte möjligt att för detta behov helt ersätta sandmaterial med krossat bergmaterial. Bolagets ambition är dock att fortsätta arbetet med att i framtiden, om möjligt, ersätta sandmaterial med utkrossat bergmaterial. Ansökt tillståndstid för brytning av sandmaterialet (sju år) samt det faktum att bolaget stängt flertalet av sina sandtäkter återspeglar detta. Naturgrusförekomsten är inte betydelsefull för dricksvattenförsörjning eller inhyser värdefulla natur- och kulturmiljöer. Detta bekräftas även av att samma resurs tidigare bedömts tillåtlig att bryta ut, varför verksamheten är tillåtlig enligt 9 kap. 6 f § miljöbalken.

Utökningen av verksamhetsområdet innebär att ytterligare mark tas i anspråk. En naturvärdesinventering har genomförts och visar på att naturvärden motsvarande klass 3 och 4 finns inom de områden som kommer att tas i anspråk. Områdena utgörs i huvudsak av olika typer av odlingsmarker och områden med skogsmiljöer. Dessa naturtyper kommer att tas bort i samband med täktverksamheten men äldre träd i anslutning till området kommer om möjligt att sparas. Med vidtagna skyddsåtgärder bedöms konsekvenserna bli lokala och acceptabla.

Till följd av verksamhetens bedrivande har det tillkommit områden som är lämpliga för häckning, vilka backsvalorna har sökt upp. Det rör sig om slänter och i viss mån om upplag för olika grusprodukter. En konstaterad boplats är skyddad enligt artskyddsförordningen (2007:845) och bolaget kommer att bedriva verksamheten i för- enlighet med förordningens bestämmelser. Vad gäller slänterna så sker inte längre någon brytning i dessa, utan all brytning av sand- och grusmaterial sker under vat- tenytan i täktsjön. Under backsvalornas häckningsperiod (april - september) åtar sig bolaget att undvika att ta material ur upplagen om det riskerar att skada aktiva bohål för backsvala. Efter att verksamheten upphört kommer upplagen av grusprodukter att försvinna. Inom ramen för efterbehandling kommer befintliga slänter att bevaras. Vidare kommer så långt det är möjligt ytterligare slänter att tillskapas. Dessa slänter kommer dock efterhand att erodera. Det är därmed inte otänkbart att området blir mindre attraktivt efter det att verksamheten har upphört. Den planerade verksam- heten kommer därmed inte innebära en sådan påverkan som kräver dispens enligt artskyddsförordningen.

Den absoluta merparten av noterade fågelarter är sådana som är vanligt förekom- mande i vardagslandskapet och som kan häcka i många typer av miljöer, också så- dana miljöer som är kraftigt påverkade av människans aktiviteter. Vad gäller områ- dets lämplighet för fåglar har det konstaterats att det består av en naturmiljö som i ett fågelhänseende kan betraktas som industriellt utnyttjade ytor som är olämpliga för de allra flesta fågelarter. Vad gäller de arter som möjligen, troligen eller säkerli- gen häckar i området bedöms inte mer än högst en handfull arter förekomma per delområde. Eftersom den övervägande majoriteten av påträffade arter dessutom är sådana som lätt kan hitta nya häckningsmiljöer, bedöms påverkan på fåglar av den planerade verksamheten bli högst marginell. Den art som möjligen skulle kunna på- verkas i viss mån under häckningsperioden är gulspurv eftersom den förekommer i de övergångszoner som bolaget planerar att ta i anspråk. Nya sådana miljöer kom- mer emellertid att uppstå i takt med att tåkten utvidgas, påverkan är därför endast temporär. För att undvika en störning under gulsparvens häckning åtar sig bolaget att inte genomföra någon avverkning under denna tid.

Stenmurar och odlingsröse som omfattas av generellt biotopskydd kommer att flyttas. Bolaget planerar att flytta två stenmurar och ett odlingsröse. Dessa kommer att flyttas och återställas. Åtgärden genomförs för att kunna bedriva den ansökta verksamheten. Bedömningen är att biotopskyddets syften fortfarande tillgodoses med hänsyn till att det inte uppstår någon nettoförlust av naturvärdena hos det biotopskyddsområde som dispensen avser och de naturvärden som biotopskyddsområdet bidrar till i landskapet. Det är inte lämpligt att i tillståndsprövningen bestämma exakt till vilken plats flytt ska ske. Bolaget äger fastigheter inom och i anslutning till verksamhetsområdet vilket innebär att det finns flera möjliga placeringar för strukturerna. Bolaget föreslår att slutlig placering av strukturerna samt hur arbetet ska utföras hanteras inom ramen för tillsynen eller genom delegation till tillsynsmyndigheten.

När det gäller groddjur har två lokaler bedömts vara av intresse, vilka har inventerats. Inventeringen visar att den mindre av de två lokalerna inte är optimal för groddjur. Den större lokalen (laggkärret söder om väg 785) har goda förutsättningar för groddjur. På denna plats påträffades även stora mängder med både grodrom och grodyngel som har identifierats som vanlig groda, åkergroda och mindre vattensalamander. Däremot visar den hydrogeologiska utredningen att markfuktighet i laggkärret inte kommer att påverkas och därmed inte heller de naturvärden som finns kopplade till kärret, inklusive förekomst av groddjur. Skälet till detta är att vattentillförsel till laggkärret i stor omfattning härrör dels från ytavrinning från omgivande skogs- och vägytor, dels från själva mossen. Sammantaget bedöms därmed inte verksamheten medföra någon oacceptabel påverkan på groddjur.

Inom verksamhetsområdet kommer allmänhetens tillgång att begränsas. I syfte att undvika olyckor kommer området att märkas ut. Påverkan på friluftslivet till följd av utökningen bedöms som liten eftersom ingen befintlig vandrings- eller cykelled påverkas av utökningen.

Verksamheten ger upphov till buller och i samband med sprängning uppstår även vibrationer och luftstöt vågar. Utredningar visar att sedvanliga och acceptabla nivåer i alla delar kan innehållas, varför villkor i enlighet med detta föreslås. All verksamhet som kan medföra impuls ljud kommer att utföra inom en effektiv bulleravskärmning på täktbotten.

Verksamheten innebär utsläpp till luft av koldioxid, kväveoxider och partiklar från arbetsmaskiner och lastbilstransporter. Antalet transporter kommer att öka när verksamheten utökas. Halterna av ovan ämnen bedöms dock ligga långt under miljökvalitetsnormerna för utomhusluft och den planerade utökningen kommer inte innebära att dessa riskeras att överskridas.

Damning kan uppstå lokalt i samband med täktverksamheten och i samband med transporter. Åtgärder, t.ex. bevattning, kommer att vidtas vid behov för att begränsa risken för omgivningsstörande damning.

Verksamhetens påverkan på grund- och ytvatten är förhållandevis liten. Verksamhetens grundvattenpåverkan har utretts genom en hydrogeologisk utredning av vilken det framgår att grundvattenpåverkan är lokal och i huvudsak påverkar områden i direkt anslutning till täktområdet. Det grund- och regnvatten som läns hålls från täkten kan påverkas av kväve (från sprängämnen i samband med losshållning), partiklar samt eventuellt oljespill från maskiner.

Årsmedel för total kväve har i utgående vatten de senaste fem åren varierat mellan 0,6 och 4,7 mg/l. Halten suspenderade ämnen har vid majoriteten av mättillfällena understigit detektionsgräns men har som mest legat på ett årsmedel om 16 mg/l. Utsläppet av kväve i relation till övriga källor inom påverkansområdet är mycket liten. Inom avrinningsområde till Himleåns vattenförekomst finns flera bergtäkter. Den hypotetiska belastningen av kväve från dessa verksamheter kan även den ställas i relation till produktionen. Under förutsättning att de båda andra täkterna spränger

lika mycket som det ansöks för i Obbhult, innebär den kumulativa kvävebelastningen från täkter till recipienten tillsammans med den sökta för Obbhult ett fåtal procent. Vidare är en begränsande faktor avseende näringsbelastning i recipienten inte kväve utan fosfor vars källa i huvudsak är jordbruket och de enskilda avloppen i avrinningsområdet.

Vatten från planerad verksamhet leds via den s.k. sylvtan till en kontroldamm där ytterligare sedimentering och vid behov oljeavskiljning sker. Därifrån sker kontrollerat utlopp genom strypning och självfall till utloppet i ravinen. I och med detta sker en utjämning av flödestoppar i den ytliga avrinningen. Flödesförändringarna inom avrinningsområdet har i den hydrologiska utredningen beskrivits som små. Flödesminskningen i Stenåns avrinningsområde med planerad verksamhet uppgår till 0,6 procent vid full maximal produktion i täkten. Motsvarande flödesökning i Örabäckens avrinningsområde uppgår till 4 procent. Efter täktens avslut kommer vatten avledas gravitativt, dvs. självdräneras.

Det föreligger ingen risk för överskridande av miljökvalitetsnormerna i recipienten Himleån. Utgående vatten kommer att kontrolleras enligt ett intervall som fastställs i kontrollprogrammet. Utflödet av vatten från täkten till recipienten Örabäcken och senare Himleån styrs ytterst av pumpkapacitet och rördimension. Även om vatten pumpas till maximal pumpkapacitet kommer tillförseln av ytvatten till recipienterna vara relativt liten och inte innebära någon risk för översvämning. Det kommer vidare finnas kapacitet att vid behov hålla vatten inom verksamhetsområdet.

Den planerade verksamheten kommer att använda kemiska produkter och ge upphov till icke farligt respektive farligt avfall. Sedvanliga försiktighetsmått för att begränsa risken för utsläpp till mark och vatten föreslås.

Energi

Grundläggande för energieffektivisering och optimering är kartläggning av verksamhetens energiförbrukning vilket sker i de generella energikartläggningarna. Bolaget arbetar aktivt med att minimera förbrukningen av drivmedel genom placering

av utrustning (minskad hantering och körsträckor), tomgångskörning m.m. Elektrifiering av produktionen i tätten utreds löpande för samtliga tätter och där spelar lokala förutsättningar stor roll som t.ex. om utrustningen är mobil eller stationär, tillgången av el i nätet på platsen, kostnaden för installation kopplad till tätens omfattning (tid och årliga uttag).

Bolaget inräknas i det mål som fastställts för NCC sektor Sten (täktverksamheter) avseende utsläpp av koldioxid. Enligt den nyligen genomförda sammanställningen har reduktionen av koldioxidekvivalenter från 2015 till 2020 uppgått till drygt 47 procent. Detta har uppnåtts bl.a. genom minskad användning av fossila bränslen samt aktiva val av el-leverantör för den el som köps in till anläggningarna.

Den totala elförbrukningen 2020 på anläggningen uppgår till ca 160 000 kWh. Nyckeltal har tagits fram avseende energiåtgång vid producerad mängd bergprodukt och uppgår till 12 kWh/ton. Nyckeltal är dock svåra att generellt jämföra med varandra då de är så beroende av ingående data. Det nyckeltal som tagits fram för Obbhult avser vidare enbart uttaget av berg och inte uttaget av sand där energiförbrukningen är lägre.

Efterbehandling och säkerhet

För täktverksamheten finns idag en efterbehandlingsplan. Mot bakgrund av den utökning av täktverksamheten som planeras har efterbehandlingsplanen vidareutvecklats. Efterbehandling av bergtäkten är tänkt att ske genom att anlägga en skyddsvall. I närheten av brytkanten läggs en rad större stenblock (skut) som terrängmarkörer. Ytterligare markering invid brytområdet kan ske genom vallar (syftar också till insynsskydd under tätens drift) samt avbaning och blottläggning av berget. Slänter och anslutning mellan brytväggar och täktbotten kan modelleras med massor (avbaningsmassor samt externa schaktmassor). För att skapa goda förutsättningar för naturvärden kan upplag av sten och/eller anläggande av öppna gräsmarksytor komma att ske. Inga vattenytor planeras inom den efterbehandlade bergtäktens botenyta.

Efterbehandling av sandtåkten kommer att innebära att befintlig tåktjö lämnas på platsen. Öppna sandytor kan komma att lämnas i tåktens gränser för att möjliggöra grund för boplats för insekter. Tåktjön kan utformas med varierande strandzoner för att gynna grod- och kråldjur.

Bodar, maskiner och annan kringutrustning planeras att tas bort. Infartsvägen lämnas kvar för att kunna användas vid framtida markbruk och för att öka tillgängligheten till tåktjön.

Efterbehandlingen ska ses som en ram. Detaljutformning sker i samband med den planerade avslutningen av tåkten och i samråd med tillsynsmyndigheten och markägare. För att säkerställa att skyldigheterna enligt detta tillstånd fullföljs gällande erforderliga avslutnings- eller efterbehandlingsåtgärder har bolaget hos Länsstyrelsen Hallands län sedan tidigare ställt säkerhet om 1,6 miljoner kronor. Om bolaget ges tillstånd till den utökade verksamheten i enlighet med ansökan föreslår bolaget att säkerheten utökas till 2,9 miljoner kronor. Efterbehandlingen är i delar av området (befintligt brytområde) redan påbörjad och vissa delar slutförd. Efterbehandling av den del av tåkten där sand bryts är förhållandevis enkel och inte särskilt kostnadskrävande (en tåktjö har redan bildats). Föreslagen efterbehandling är sådan att den kommer behöva ske löpande i samband med att produktionssprängningen sker. Sammantaget innebär det att åtgärder för efterbehandlingen (och med det förknippade kostnader) även fortsättningsvis kommer att ske löpande.

Kontroll av verksamheten

Bolaget kommer att kontrollera verksamheten enligt tillämpliga bestämmelser om egenkontroll. För den pågående verksamheten finns ett kontrollprogram och ett uppdaterat kontrollprogram kommer att ges in senast tre månader efter att tillståndet har tagits i anspråk. Bolaget är certifierat enligt ISO 14001 och 9001. Bolaget har interna rutiner för egenkontroll rörande krav enligt miljölagstiftning för bland annat kemikaliehantering och kemikalieförteckningar, cisternbesiktningar, kontroller och dokumentation

Skäl för verkställighetsförordnande

Verkställighetsförordnande är nödvändigt för att kunna bedriva verksamheten utan avbrott. Vid sidan av bolagets intresse att bedriva verksamheten utan avbrott är det även till gagn för att upprätthålla en sund konkurrens inom materialförsörjningen i Varbergsområdet. Ansökan avser utökning av en befintlig täktverksamhet som bedrivits sedan lång tid tillbaka. För sandtäkten innebär den ansökta verksamheten endast en förlängning i tid för att ta ut tidigare tillåten mängd material. Verksamheten kan inte anses förändras på ett sätt som kan medföra irreversibel negativ påverkan på människors hälsa eller miljön under den tid som prövning av ett eventuellt överklagande pågår. Utförda utredningar visar tvärtom att miljöpåverkan i alla delar är acceptabel. Det föreligger därför skäl för ett verkställighetsförordnande.

Om verksamheten behöver stoppas kommer det att få stora ekonomiska konsekvenser för bolaget. Befintliga materialkontrakt kan tillfälligt täckas av material från bolagets närliggande anläggningar i Kulparp och i Stavsjö. Stavsjö är dock belägen på ett längre avstånd från det primära avsättningsområdet vilket innebär en ökad kostnad om ca 15 kr/ton. Kulparp och Stavsjö kommer dock inte att kunna täcka upp för hela Obbhults volym. Majoriteten av Obbhults kunder kommer därför få vända sig till någon av bolagets konkurrenter i området. Gällande betongballast är det förenat med svårighet att byta leverantör; kunden behöver minst 6 månader för att genomföra nödvändiga tester avseende bärighet etc.

Verksamheten har en samhällsviktig funktion i och med att den levererar material till byggande av bostäder och infrastruktur. Obbhults täkt likväl som övriga täkter i regionen behövs för att kunna leverera material till regionens basbehov (dvs. befintligt materialbehov baserat på dagens befolkningsmängd). Analys visar att befintliga täkter behöver kompletteras med fler täkter eller att befintliga täkter utökar sina årliga uttag för att kunna möta upp prognostiserad efterfrågan i samband med stora infrastruktursatsningar i området. För det fall befintlig verksamhet stoppas kommer ett materialunderskott snabbt att uppstå.

Yrkandet om partiellt verkställighetstillstånd

Yrkandet framställs i syfte att undvika att verksamheten måste stoppas om verkställighetstillstånd avseende hela verksamheten inte meddelas. Täkt för grus och sand kommer att bedrivas på samma sätt, med samma årliga produktion och inom samma område som i befintlig verksamhet. När det gäller bergtäkten omfattar yrkandet den volym berg som återstår i det nu gällande tillståndet samt 600 000 ton ytterligare inom utökat brytområde. Årsproduktion är oförändrad i förhållande till befintlig verksamhet.

Kvarvarande volym berg om 60 000 ton bedöms vara utbruten i juli 2022. Då nytt tillstånd kan komma att meddelas innan dess och därmed komma att ersätta det nu gällande tillståndet innan kvarvarande volymer är utbrutna, inkluderas även dessa volymer i yrkandet om partiell verkställighet. Omfattningen har bedömts vara tillräcklig för att verksamheten ska kunna fortgå utan att behöva upphöra innan det att det ansökta tillståndet vinner laga kraft, förutsatt att den årliga bryttakten kan begränsas.

Brytområdet omfattar 3,1 procent respektive 1,4 procent av det brytområde som omfattas av huvudansökan. De områden som kommer tas i anspråk hyser inga höga naturvärden och kommer inte att påverka några skyddsvärda träd. Kostnad för efterbehandling kommer inte att förändras och befintlig ekonomisk säkerhet för efterbehandling är tillräcklig. Härigenom bör verkställighet kunna medges för i vart fall denna begränsade del av verksamheten. Såvitt avser sand- och grustakten är den yrkande mängden det som kvarstår att bryta enligt tidigare tillstånd.

INKOMNA YTTRANDEN

Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Hallands län har anfört bl.a. följande.

Länsstyrelsen avstyrker att tillstånd meddelas till ansökt verksamhet. Länsstyrelsen tillstyrker dock bolagets förstahandsyrkande gällande grustäktsverksamheten under förutsättning att det finns material kvar att bryta inom ramen för det nu gällande täktillståndet. För det fall att Mark- och miljödomstolen meddelar bolaget tillstånd till den ansökta täktverksamheten tillstyrks att dispens enligt 7 kap. 11 § 2 st. miljöbalken meddelas.

Vad gäller miljökonsekvensbeskrivningen brister densamma i alternativredovisning, behovet av externa massor för anläggningsändamål och förekomst av fladdermöss.

Alternativredovisning

Enligt 6 kap. 25 § 2 miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla uppgifter om alternativa lösningar för verksamheten. Enligt 17 § miljöbedömningsförordningen (2017:966) ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla uppgifter om möjliga alternativa platser och skälen för valet av plats med hänsyn till skillnader i miljöeffekterna mellan den valda platsen och alternativet.

Det finns enligt uppgifter i ansökan 18 bostadshus inom 500 meter från verksamhetsområdet. Med det i åtanke och mot bakgrund av prövnings- och överprövande myndigheters uttalanden vid föregående tillståndsprövning, om att verksamheten på den valda platsen bör avvecklas och att lokaliseringen inte är optimal, får det anses finnas ett behov av en gedigen lokaliseringstudning.

I den ursprungliga ansökan redovisades endast översiktligt två alternativa lokaliseringar. Vid huvudförhandlingen har bolaget tillfört lokaliseringstudningen ytter-

ligare uppgifter. Bolaget framförde att alternativet Flähult inte är ett möjligt alternativ med hänvisning till att bolaget inte kan få tillgång till marken. Likaså anförde bolaget att alternativet Tågarp inte heller var ett möjligt alternativ på grund av att det inte finns möjlighet att ordna med transportväg till den allmänna vägen (väg 153) utan att olägenheter uppkommer för människors hälsa och miljön. Det finns därmed inte längre några möjliga alternativa platser redovisade för verksamheten. Länsstyrelsen uppfattar att miljöbalkens krav på att möjliga alternativa platser ska redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen inte är uppfyllt. Länsstyrelsen anser därmed att miljökonsekvensbeskrivningen har sådana brister att miljöbedömningen inte kan slutföras och att ansökan därför bör avvisas, se Mark-och miljööverdomstolens dom M 5005-11, 2012-02-28.

Behovet av externa massor för anläggningsändamål

Vad gäller behovet av externa massor för anläggningsändamål är lämnade uppgifter om mängder inte styrkta. Det saknas underlag, såsom beräkningar och skisser, för lämnade uppgifter om mängder. Sökanden har därmed inte har visat i vilken utsträckning det finns behov av externa massor för anläggningsändamål eller vilka mängder som i så fall behövs för olika ändamål. Även om den slutliga efterbehandlingen får antas ske långt fram i tiden går det att tämligen långtgående planera densamma redan nu. För det fall verksamheten avslutas tidigare än planerat, nya kunskaper uppkommer eller något oförutsett inträffar som påverkar efterbehandlingen slutförande, bör det delegeras till tillsynsmyndigheten att, om det finns särskilda skäl, besluta om ändringar av efterbehandlingen.

Både det oklara behovet av massor och oklarheterna kring miljöeffekterna från användning av KM-massor för efterbehandlingsändamål innebär att miljökonsekvensbeskrivningen har sådana brister att miljöbedömningen inte går att slutföra i det avseendet.

Fladdermöss

Det är inte visat att det inte förekommer bokolonier för fladdermöss i området för den planerade utökningen. Länsstyrelsen anser dock att bristen inte är av den omfattningen att den utgör hinder för tillåtligheten utan att den kan läkas genom föreskrivande av villkor.

Utvinningsavfall

Underlaget är otillräckligt vad avser den information som enligt 64 § 3, 4 och 5 p. förordningen om utvinningsavfall (2013:319) ska lämnas vid ansökan om tillstånd.

Sedan 1 juli 2013 gäller utvinningsavfallsförordningen (2013:319). Enligt Naturvårdsverkets vägledning utgör t.ex. de massor som avbanas för komma åt materialet som ska utvinnas utvinningsavfall. Ansökan om täktverksamhet avser utvinning av berg och sand/grus, den omfattar inte avbaningsmassor. Uppkomna avbaningsmassor kan därmed inte anses ingå i produktionen. Plats för lagring av inert utvinningsavfall under mer än tre år utgör utvinningsavfallsanläggning. Länsstyrelsen uppfattar att ansökan saknar den information om utvinningsavfall som den enligt 64 § utvinningsavfallsförordningen ska innehålla.

Av 28 § utvinningsavfallsförordningen följer att en avfallshanteringsplan i första hand ska prövas av prövningsmyndigheten inom ramen för en tillståndsprövning. Enligt 64 § utvinningsavfallsförordningen (2013:319), ska den som i fråga om en verksamhet som omfattas av förordningen och som ansöker om ett sådant tillstånd som avses i 9 eller 11 kap. miljöbalken i samband med ansökan informera tillståndsmyndigheten om de uppgifter och omständigheter som anges i bestämmelsens 1 - 5 p. I Naturvårdsverkets vägledning anges avbaningsmassor som ett exempel på vanliga avfallsslag från utvinningsindustrin. Det framgår att avbaningsmassor som härrör från friläggande av det material som ska utvinnas och som och inte tillförs produktionen utgör utvinningsavfall. Att de används för återställande efter avslutad utvinning är ett sätt att använda utvinningsavfallet men innebär inte att massorna utgör en del av produktionsprocessen.

Naturvårdsverket anger i sin vägledning: "Det är uppenbart att regeringen avsett att avfallshanteringsplanen ska ingå i prövningen och att artikel 7(2)c i direktivet genomförts på det sättet. Detta innebär att en färdigställd avfallshanteringsplan ska ingå i underlaget för en tillståndsansökan. Avfallshanteringsplanen bör ges in som ett sammanhållet dokument."

Påverkan på friluftsliv

Frågan om områdets betydelse för friluftsjändamål sammanhänger med frågan gällande alternativa lösningar för verksamheterna. Området ligger inte inom riksintresse för friluftslivet och är inte utpekade i översiktsplan 2010-06-15 för Varbergs kommun, som ett område som har särskilt höga bevarandebestressen med avseende på natur- eller kulturmiljö eller användning för friluftsjändamål. Närboende har framfört att det i området finns ett antal skogsvägar och stigar som frekvent används för fritidsjändamål. Mot bakgrund av antalet bostadshus som finns i området får antas att området som bolaget planerar att ta i anspråk används för friluftsjändamål. Länsstyrelsen uppfattar att bolaget, med formuleringen om att "skogen och den utpekade grusvägen kan nyttjas av bärplockare, vandring eller ridning då och då", underskattar områdets betydelse för friluftslivet. Länsstyrelsen uppfattar ändock att det finns tillgång till annan skogsmark som kan användas för friluftsjändamål och att det intrång som den planerade verksamheten gör på friluftslivet i sig inte utgör grund för att verksamheten inte kan anses vara tillåtlig.

Om tillstånd meddelas

Verkställighetsförordnande

Om Mark- och miljödomstolen finner att bolagets ansökan om tillstånd till täktverksamhet kan bifallas avstyrks bifall till det huvudsakliga yrkandet om verkställighetsförordnande eftersom det inte är visat att ianspråktagande av ytan för avbaningsmassor på jordbruksmark, vare sig ytan är större eller mindre, inte kan tillgodoses inom det befintliga täktområdet. Yrkandet om begränsat verkställighetsförordnande kan dock bifallas eftersom det innebär en begränsad utvidgning av den nu pågående täktverksamheten. Bolagets intresse att ta ett tillstånd i anspråk i en sådan begränsad

utökning får anses väga tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande innan tillståndet får tas i anspråk.

Tillståndstid

30 år är en mycket lång tillståndstid. Det sker även en ständig teknik- och kunskapsutveckling som kan komma att förändra förutsättningarna, inte minst vad gäller avfalls- och energifrågor. En tillståndstid om högst 25 år ger goda planeringsförutsättningar för verksamhetsutövaren och är en rimlig bortre gräns för en eventuell ny tillståndsprövning av en bergtäktsverksamhet.

Ekonomisk säkerhet

Det pågår diskussioner mellan miljöprövningsdelegationerna om beräkning av säkerhetens belopp. Ett förslag är att ett ställt garantibelopp räknas upp årligen enligt konsumentprisindex. Det medför att hela det belopp som kommer att gälla vid utgångstiden för säkerheten inte behöver ställas vid tidpunkten för ianspråktagande av ett meddelat tillstånd. I Miljösamverkan Sveriges handläggarstöd Ekonomiska säkerheter, december 2018 anges att nackdelen med att använda konsumentprisindex är att sådan indexuppräknings för det mesta inte motsvarar löneökningen under motsvarande tidsperiod. Eftersom kostnaden för efterbehandling ofta till stor del består i just lönekostnader kan säkerheten med tiden komma att bli för liten. Säkerheten behöver gälla i två år utöver den tid som efterbehandlingen senast ska vara utförd.

Länsstyrelsen beräkningar med utgångspunkt i Miljösamverkan Sveriges modeller blir tot. 6 994 510 kr.

	Grus	Berg och verksamhetsområde	
Brytningsareal (m ²):	40000	190000	
Kvadratmeterkostnad (kr/m ²):	4	14	
Areal verksamhetsområdet (kr/m ²):	0	275000	50,5 ha - 23 ha
Kvadratmeterkostnad (kr/m ²):	0	4	
Kostnad för efterbehandling idag (kr):	160000	3760000	
Tillståndstid (år):	7	30	
Inflationsfaktor (%):	0,02	0,02	
Summa (kr):	183790	6810720	6 994 510

Utsläpp till vatten

Det är viktigt att påverkande verksamheter bidrar med undersökningar till den samlande bilden av kumulativ påverkan på vattendragen. För att kunna se trender bör provtagning ske med tätare frekvens än två gånger per år. Länsstyrelsen anser att det under en provotid är rimligt att ta prov ca en gång per månad. Beroende på produktionen och väderförhållanden kan det vara lämpligt med provtagning även vid andra tillfällen. Provtagning bör ske så att verksamhetsutövaren får tillräcklig kunskap om utsläpp till vatten och så att "worst-case"-utsläpp inkluderas.

Under vissa tidpunkter kan även tillfälliga utsläpp av höga halter suspenderat material vara skadliga för fiskars reproduktion. I tillägg till årsmedelvärden bör därför även högsta tillåtna dygnsmedelvärde regleras. Eftersom kväves påverkan på fisk beror bl.a. på kvävet form, temperatur och pH bör även parametrarna nitratkväve, ammoniumkväve och pH undersökas i utgående vatten. pH bör undersökas som momentant värde, övriga parametrar som flödes- eller volymsproportionellt dygnsprov.

Villkor

Vad gäller impulsjud anser Länsstyrelsen att bullerutredningen 2022-03-10 så långt det förefaller möjligt i nuläget, har utrett frågan om impulsjud. Bolagets förslag till villkor för dämpning av buller kan med viss justering godtas.

Energi

Det bör meddelas villkor om att krossar och sorteringsverk inom viss tid ska vara anslutna till det fasta elnätet, med avtal om förnybar el. Se MÖD, 2019-07-02, M 7582-18 och MÖD 2020-06-12, M 36-19. I andra hand bör det föreskrivas villkor om att bolaget årligen ska redovisa hur det har arbetat för att övergå till förnybara energikällor i verksamheten.

Fladdermöss

Det bör föreskrivas villkor om att bolaget ska inventera förekomst av eventuella bokolonier av fladdermöss innan det planerade utökade området tas i anspråk.

Länsstyrelsens synpunkter på vissa av sökanden yrkade villkor

4. Buller från verksamheten inom verksamhetsområdet ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än:

50 dB(A) Helgfri måndag-fredag kl. 07.00-18.00

40 dB(A) Nattetid kl. 22.00-07.00

45 dB(A) Övrig tid

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer överstigande 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22.00-07.00.

~~Skutknackning ska ske avskärmat i syfte att undvika impuls ljud.~~

Skutknackning ska ske väl avskärmat så att impuls ljud inte uppkommer.

Uppföljning av ljudnivån inklusive förekomst av eventuella impuls ljud ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska anges. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder.

Rättegångskostnader

Länsstyrelsen yrkar med stöd av 25 kap. 2 § miljöbalken på ersättning med 16 000 kr för kostnader i målet, motsvarande 20 timmars arbetstid.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Varbergs kommun har anfört bl.a. följande.

Tillstånd för förlängd täktverksamhet enligt huvudyrkandet kan medges. Bolagets förslag om att biotopernas (stenmurarna och odlingsrösets) slutliga placering kan delegeras till tillsynsmyndigheten kan accepteras. Yrkandena avseende verkställighetstillstånd medges.

Bolaget har åtagit sig att göra besiktning av byggnader belägna inom 900 meter från brytområdet, inom ramen för kontrollprogrammet. Nämnden ser att detta åtagande är tillräckligt och att det inte är nödvändigt att fastställa det i ett villkor. Bolagets förslag till villkor om att motverka damm från verksamheten är bra.

Bolagets förslag på villkor 12 angående avledning av vatten, kan förtydligas med att det ska stå att vattnet ska avledas via sedimentationsdamm utformad med oljeavskiljande funktion. En tänkbar formulering av ett villkor kan vara: "Om halten suspenderade ämnen vid utsläppspunkten överstiger 10 mg/l ska åtgärder vidtas för att minska halten".

Efterbehandling bör ske löpande och kontinuerligt och bör regleras i tillståndet. Hänsyn ska tas till naturvärden och biologisk mångfald både under brytningen och i samband med efterbehandlingen. Nämnden delar länsstyrelsens uppfattning om att efterbehandlingen ska vara slutförd inom tillståndstiden.

Det är lämpligt att tillsynsmyndigheten ges vissa möjligheter att meddela ytterligare villkor, så som bolaget föreslagit gällande undantag från arbetstider, godkännande av ytterligare avfallsslag och förslag till efterbehandlingsplan. Det förenklar och kan bespara bolaget och tillståndsmyndigheten onödiga ansökningar om villkorsändringar.

Samhällsutvecklingskontoret i Varbergs kommun har anfört bl.a. följande.

Ansökan avser utökning av befintlig täkt. I Varbergs kommuns översiktsplan anges att utökning av befintliga täkter bör förordas framför etablering av nya. Varbergs kommuns översiktsplan anger inga intressen eller bestämmelser för det specifika området. I närområdet ligger dock två objekt som är utpekade i kommunens naturvårdsprogram, Obbhults gamla grustäkt och Brännhult. Naturvärdena i Obbhults gamla grustäkt är knutna till täktmiljön och hyser idag ett rikt insekts- och fågelliv. Brännhult utgörs av en åsbildning av sand- och grusavlagringar med geologiska värden och ett rikt fågelliv. Båda områden är bedömda till klass III, höga naturvärden. Gränsen för stora opåverkade områden (3 kap 2§ miljöbalken) går strax öster om täkten.

Täktområdet avvattnas till Örabäcken som mynnar i Himleån (vattenförekomsten Spånggårdsbäcken-förgrening Gamlaån). Denna del av Himleån är klassad till måttlig ekologisk status baserat på fisk och näringsämnen. Miljökvalitetsnorm är god ekologisk status med föreslagen tidsfrist till 2033. Det är dock utifrån presenterat material svårt att härleda sökandens slutsats att tillförsel av näringsämnen och suspenderad substans inte kommer att påverka möjligheten att uppnå uppsatt miljökvalitetsnorm. Det finns inte beräkningar av förväntade näringskoncentrationer, näringstransporter eller mängder av suspenderad substans. Därmed är det även svårt att bedöma om de reningsanläggningar som föreslås är dimensionerade för att uppnå tillräcklig fördröjning och rening. Det är den sammantagna påverkan som behöver utvärderas och huruvida tillkommande utsläpp kan medföra att miljökvalitetsnormer inte kan nås. Det är således viktigt att kontrollprogrammet utformas på ett sätt så att dessa aspekter övervakas och att åtgärder vidtas om föreslagen flödesutjämning och rening inte är tillfredsställande. Vidare är Örabäcken en viktig reproduktionslokal för havsvandrande öring, de årliga elfiskeundersökningarna som genomförs i vattendraget uppvisar höga individtätheter. Det är därmed viktigt att säkerställa att en utökad täktverksamhet inte riskerar att försämra vattendragets funktion som reproduktionslokal genom till exempel ökad sedimenttransport, näringstillförsel eller ökat flöde. Samhällsutvecklingskontoret instämmer i Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande avseende maxhalten suspenderade ämnen från sedimentationsdammen, och att åtgärder med avseende på t.ex. uppehållstid ska vidtas om halten överskrids.

Varbergs kommun har nyligen tagit fram en fördjupad översiktsplan för Rolfstorp, som ligger utmed väg 153 mot Varberg. Kommunen är mån om att skapa en god livs- och vistelsemiljö i samhället. En god livsmiljö handlar om en boendemiljö fri från föroreningar och störningar, enkel tillgång till natur- och kulturmiljöer samt till områden för rekreation och friluftsliv. Vid utbyggnad av tälten i Obbhult bedöms andelen tunga transporter på väg 153 kunna öka med ca 11 % jämfört med dagens volymer. Ökad andel tunga transporter genom samhället kan påverka livsmiljön ne-

gativt genom utsläpp och buller. Det finns även ökad risk för att trafikmiljön försämras, och det är viktigt att fortsatt studera eventuella behov av trafikåtgärder för att göra trafikmiljön säkrare och tryggare för de boende. Av underlaget framgår att transporterna från verksamheten sker från tälten till väg 153. Trafikverket är väghållare i området och ansvarar därmed för trafiksäkerhetsfrågor. Kommunen har dock fortlöpande dialog med Trafikverket för trafiksäkerhetshöjande åtgärder för oskyddade trafikanter på väg 153.

Utvidgningen av tälten innebär att naturmark kommer att tas i anspråk. Huvuddelen av området består av rationellt brukad skogsmark där naturvärdena är låga. Det finns dock delar av det framtida verksamhetsområdet som har högre värden, framförallt områden som tidigare varit betesmarker där det finns kvar äldre lövträd och död ved. Samhällutvecklingskontoret vill därför uppmana bolaget att genomföra kompensationsåtgärder (utöver vad som krävs för generella biotopskydd) för att bevara dessa värden, t.ex. genom att lämna grov död ved i närområdet.

Söder om verksamhetsområdet ligger en större våtmark "Store mosse" som ingår i våtmarksinventeringen och som bedömts till naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde, i den genomförda naturvärdesinventeringen. Mossen har bedömts till största delen vara hydrologiskt intakt. Det har inte bedömts troligt att utökningen av tälten kommer att påverka naturvärdena genom förändrad ytavrinning eller grundvattentillförsel, detta bör dock övervakas genom kontrollprogrammet så att åtgärder kan vidtas om påverkan detekteras. Samma sak gäller intilliggande lövsumpskog samt fattigkärret i sydväst.

De pågående och avslutade tälterna i området har utvecklats till viktiga häckfågelmiljöer och hyser även höga insektsvärden. Obbhults gamla grustäkt har haft en av kommunens största kolonier av backsvala med ca 200 par. Det är således viktigt att stor hänsyn tas till de höga naturvärdena i samband med efterbehandling och att, som bolaget föreslår, vidta skyddsåtgärder för att undvika störning under häckningsperiod för backsvala under pågående verksamhet.

I naturvärdesinventeringen föreslås kompensationsåtgärder för förlusten av biotoper i samband med utökningen av täkten (utöver kompensation för generella biotopskydd). Då det är en förhållandevis stor yta som kommer att ianspråktagas för utökning av täktområdet kan kompensationsåtgärder vara viktiga för att bibehålla en del av naturvärdena och substraten. Det framgår inte till hur stor utsträckning bolaget avser genomföra denna typ av kompensationsåtgärder, det är dock viktigt att detta finns med tidigt i planeringen för att bästa möjliga effekt ska uppnås.

B.S., K.L., A-C.J., A-M.V.S., S.E., L-B.S., C.S., R.J., L.B. och R.M., samtliga närboende, har anfört bl.a. följande. De motsätter sig att täktverksamheten förlängs och speciellt att täktverksamheten utökas med nytt område för bergtäkt som blir ett sår i naturen som kommer att påverka närboende och angränsande fastigheter negativt, både under pågående brytning och för all framtid. Täktverksamheten har under mycket lång tid utgjort en störning för närboende. De närmaste grannarna har upplevt stora störningar med buller, damm och vibrationer. Utöver detta har problem uppstått med vattentillgången i ett antal brunnar. Med en förlängd täktverksamhet och utökat brytområde kommer ytterligare fastigheter att drabbas av dessa olägenheter.

Bolaget saknar rådighet för vissa områden där vattenverksamhet är tänkt att bedrivas.

Kulturmiljön och friluftsliv i ett stort område kommer att menligt påverkas i ett stort område under minst 30 år och för bergtäktsdelen föreslås påverkan bli permanent, för all framtid. Möjligheterna till att röra sig i skog och mark inom verksamhetsområdet men även i anslutande områdena kommer att begränsas och/eller försvåras. Värdet på närliggande fastigheter kommer att påverkas negativt. Skogsfastigheter som gränsar till verksamhetsområdet kommer att påverkas negativt vad gäller produktion och skador. Förekomsten av vilt inom närliggande fastigheter och därmed möjligheten till jakt kommer att påverkas negativt. Avsaknanden av hovspår eller

spillning från hästar på skogsvägen beror på att vägen inte har kunnat användas som ridväg i sin sträckning närmast gården Slätta de senaste åren eftersom framkomligheten begränsats pga. bolagets verksamhet. Den planerade nya bergtäkten kommer för all framtid att bli en 3/4 kilometer lång barriär i öst-västlig riktning som med beskrivna efterbehandlingsåtgärder kommer att bli närmast omöjlig att ta sig över. Den nya bergtäkten blir en 200 m bred grav med 20 – 40 m höga sidor uppdelade på 10 – 15 m höga slänter.

Bolagets användning av importerade massor för anläggande av skyddsvallar också inneburit att stora områden numera är beväxta med den invasiva arten Parkslide. Bolagets försiktighetsmått vad gäller återvinningsverksamheten har inte förhindrat detta. Detta faktum borde leda till att användning av externa massor för anläggningsverksamhet och efterbehandling begränsas och regleras ytterligare. Avbaningsmassor borde inte få avyttras utan borde reserveras för att användas för efterbehandling. Massorna från de nu av Parkslide angripna områdena bör inte få användas för efterbehandling.

Sökanden föreslår lättnader i ett antal av villkoren i förhållande till dagens verksamhet, detta är inte acceptabelt.

Vad gäller utmärkning av verksamhets- och brytningsområdet följs inte gällande villkor. Det är oftast mycket svårt att hitta gränsmarkeringar över huvud taget. Inte heller har gällande villkor avseende att på ett tydligt sätt uppmärksamma allmänheten om riskerna med att beträda området följs fullt ut. Från tid till annan har bergstup på mer än 30 m varit helt omarkerade.

Villkoren kopplat till buller borde inte försämrats, t.ex. gäller idag gränsen 50dB(A) mellan 7 - 18 samt att borring, sprängning, skutknackning och krossning inte får ske under juni, juli och augusti månad. Bara för att naturvårdsverkets i sin vägledning valt att ändra tiden för natt till 22 - 06 så bör inte dagens villkor försämrats.

Inga av de bullerbegränsande åtgärder som beskrivs i bullerutredningen har av sökanden föreslagits som villkor för att förebygga störningar. Inte heller bör villkoren kopplat till markvibrationer och luftstörvågor i befintligt tillstånd borde försämrats. Idag gäller 4 mm/s resp. 100 Pa.

Villkoret om damning måste formuleras tydligare så att sökanden systematiskt tillser att förebyggande åtgärder vidtas så att damning inte uppstår.

Beskrivningen av efterbehandlingen i ansökan och tillhörande bilagor är vag och innehåller mycket "kan", "har för avsikt", "är tänkt", etc. Beskrivningarna av efterbehandlingen skiljer sig dessutom åt i ansökan, teknisk beskrivning, samrådsunderlaget och kompletteringsyttrande. Om förlängning och utökning med ytterligare bergtäkt tillåts måste alla kantzoner iordningställas. För grus-/sandtäktsdelen bör slänterna göras rimligt flacka så att en naturlig landskapsbild återskapas. För bergtäktsdelen bör samtliga kantzoner modelleras så att återbeskogning kan ske. Att lämna kantzoner i bergtäktsdelen så som nuvarande avslut mot F, en lodrät bergvägg på mer än 20 m, är helt oacceptabelt. Kantzonerna i den utökade bergtäktsdelen kommer att ha en nivåskillnad på 15 – 40 m. Att modellera bergtäktsdelens kantzoner är förutom en fråga om att naturlig landskapsbild skapas också en fråga om säkerhet för människor och djur. En plan för efterbehandlingen bör tas fram. Planen bör omfatta ritningar och tydliga visualiseringar så att man som lekman kan förstå hur slutresultatet av efterbehandlingen kommer att se ut. Planen borde finnas framme innan eventuellt tillstånd om förlängd och utökad täktverksamhet ges. Efterbehandlingen bör utföras succesivt allt eftersom olika etapper av täktverksamheten avslutas. Resultatet av efterbehandlingen har stor betydelse för närboende varför inte bara tillsynsmyndigheten och berörd markägare bör omfattas av samråd om utformningen av efterbehandlingen. Samråd bör ske med närboende om planen för efterbehandling.

Eftersom kontrollprogrammet utgör garant för att miljövillkor, andra krav inklusive omgivningspåverkan uppfylls så borde det vara rimligt att kontrollprogrammet fanns tillgänglig för bedömning i sin helhet redan vid behandlingen av ansökan. Det planerade kontrollprogrammet planeras enligt pkt 10 i ansökan bli en uppdatering av dagens kontrollprogram. Ett relevant kontrollprogram borde vara proaktivt. Detta innebär att programmet skall omfatta både kontroller av att förebyggande åtgärder genomförs och kontroller av att primärproblemets gränsvärden inte överskrids. Dessutom bör i förväg framtagna åtgärdsförslag finnas om gränsvärden inte uppfylls. Med tanke på de brister som finns i efterlevandet av dagens kontrollprogram så borde man överväga att åtminstone för några av kontrollpunkterna lägga dessa på en oberoende part.

Sökanden saknar avtal med ägarna till mark som omfattas av den utökade täkten. I en av kommentarerna till samrådsunderlaget påpekades det att det inom både befintligt och planerat utökat verksamhetsområde finns för Mute Bys samfällighet gemensamt ägda områden, vägar, torkbacke och grustäkt. "En utredning om ägarförhållanden och överenskommelse om förutsättningarna för intrånget bör genomföras före ansökan klarställs." Detta har inte skett. En genomgång av dokumentationen från laga skifte visar att verksamhetsområdet berör 9 samfällt ägda områden. Sökanden måste träffa avtal med Mute Bys samfällighet om förutsättningarna för intrånget inklusive uttag av eventuella massor kopplade till dessa områden. Man måste också ta fram en plan för hur de samfälliga vägarna skall utformas både under pågående täktverksamhet samt när täktverksamheten avslutats.

Miljökonsekvensbeskrivningen ger delvis en naiv och falsk bild av verkligheten. Utifrån den schematiska sammanställningen är det svårt att förstå varför det bästa alternativet är Obbhult. Argumentet att Obbhult är en befintlig täkt är inte relevant vad gäller utökningen eftersom den tänkta bergtäkten i Obbhult måste ses som en ny täkt även om den ligger i anslutning till befintlig täkt. Påverkan från bergtäkten är av en art som helt avviker från de skador som nuvarande täkt ger. Skadorna från

bergtäkten är bestående och kan i liten utsträckning mildras med efterbehandling och kommer att bli bestående för all framtid.

Det resonemang som sökanden gör kan inte anses vara en relevant alternativutredning eftersom man där bara värderar olika platser i anslutning till Obbhultstäkten. De alternativ man beskriver är helt tagna ur luften och har ingen förankring i verkligheten.

Hovgårds naturreservat anges ligga 1,5 km från täkten, detta är inte korrekt. Nordvästra ändan av den nya bergtäkten ligger endast 600 m från östra hörnet av naturreservatet.

Avrinningen från täkten sker via Örabäcken som rinner ut i Himleån och denna punkt ligger uppströms Ragnhilds källa. Rangnhilds källa ligger alltså nedströms den punkt där Örabäcken mynnar i Himleån. Därmed riskerar avledningen av vatten från täkten att påverka detta vattenskyddsområde. Att verksamheten inte bedöms försämra möjligheterna att uppnå miljömålet, God bebyggd miljö, verkar inte rimligt. Verksamheten påverkar helt klart livsmiljön för kringliggande bebyggelse.

Bullernivåer har beräknats med ett beräkningsprogram med en beräkningsosäkerhet på +/- 2dBA. Det framgår inte av rapporten om beräkningsosäkerheten är adderad i de beräknade störningspunkterna. Det framgår inte av utredningen om de ljudemissionsdata som använts vid beräkningarna bygger på data från utrustning av bästa möjliga teknik.

Beskrivningen vad gäller landskapsbilden stämmer inte alls vad gäller bergstäktdelen. I dagsläget är hela nuvarande verksamhetsområde ej tillgängligt för allmänheten. När man utökar verksamhetsområdet så kommer området för avfallshantering att bli otillgängligt och den nya bergtäkten kommer succesivt att bli otillgänglig allt efter som brytningen fortskrider. Totalt kommer över 50 ha att bli otillgängligt i 30 år.

Verksamheten påverkar redan idag möjligheten att använda omkringliggande vägar och stigar eftersom dessa blockeras vid verksamhetsområdet. Denna påverkan kommer att öka när verksamhetsområdet utökas. Den planerade utökade bergtäkten kommer att påverka helt nya områden och störningar från verksamheten kommer att beröra ny bebyggelse förutom att störningarna för nuvarande störd bebyggelse kvarstår. Friluftslivet kommer att påverkas på helt nya och betydligt större områden än nuvarande täktverksamhet. Friluftslivet kommer att påverkas på helt nya och betydligt större områden än nuvarande täktverksamhet. Effekterna på friluftslivet kan inte anses bara vara "mycket lokala" varken under drifttiden eller för den delen efter avslutad täktverksamhet eftersom beskrivna efterbehandlingsåtgärder i bergtäktdelen kommer att innebära att denna del blir en 3/4 km lång barriär i naturen.

Brunnsinventeringen är bristfällig. Det saknas ett antal brunnar som finns i närområdet. Samtliga brunnar som omfattas av SGUs kartvisare omfattas inte i gjord tabell Utöver detta så saknas brunnar även i SGUs kartvisare. Tex så har G en energibrunn.

Den framtagna gränsen för påverkat område är behäftad med stor osäkerhet. Beräkningen bygger bl.a. på att berget är homogent (samma hydrauliska konduktivitet i alla punkter och riktningar i den studerade bergmassan). Bergmassan är i verkligheten heterogen med strukturer i väst-östlig riktning med högre konduktivitet. Hur detta kan påverka det beräknade området redovisas ej. Rimligen är det så att påverkansområdet kan vara betydligt större västerut än vad det beräknade påverkansområdet visar. Därmed riskerar ett flertal fastigheter väster och syd-väst om täkten att påverkas.

I dagsläget sker en delmängd av avrinningen från den utökade brytningsområdet väster ut för att sedan via dalgången vid Hinnagård tas sig vidare ner till Örabäcken. Konsekvensen för grundvatten och odlingsförutsättningar i detta område har inte värderats i rapporten.

I den genomförda hydrologiska undersökningen saknas helt analyser av konsekvensen för skogsproduktionen i närliggande områden till följd av den planerade utökningen.

Den fördjupade artinventeringen av fåglar och groddjur har gjorts selektivt. Vissa till den planerade bergtäkten närliggande våtmarker som enligt den hydrologiska rapporten kommer att påverkas har inte inventerats med avseende på groddjur. Detta gäller Wredesmosse och Hallamosse (delområde 19 resp. 20). Till skillnad mot Storemosse (delområde 17) så ligger Wredesmosse och Hallamosse i sin helhet inom av den planerade bergtäkten hydrologiskt påverkat område. Båda mossarna kommer dessutom att tillföras minskad markavrinning till följd av den planerade bergtäkten. I den hydrologiska rapporten bedöms att dessa två mossar kommer att bli torrare och delvis övergå i fukthet snarare än kärr. Speciellt Wredesmossen har omfattande område som borde kunna vara potentiella reproduktionsmiljöer för groddjur. Områdena är likartade de som finns i Storemosse där man vid fältbesök noterade stora mängder med både grodrom och grodyngel. Analyser av vattenprover visade på betydande mängder dna-spår från groddjur. I artinventeringsrapporten görs bedömningen baserat på den hydrologiska rapporten att förhållandena i Storemosse inte kommer att förändras av den planerade bergtäkten varför reproduktionsområdena inte kommer att påverkas. Detta förhållande gäller inte Wredesmosse och Hallamosse utan där visar den hydrologiska rapporten att dessa mossar kommer att påverkas. Därför är det märkligt att dessa områden inte har inventerats. Slutsatsen måste bli att sökanden inte på ett heltäckande sätt har visat att den planerade verksamheten inte kommer att påverka groddjur på ett oacceptabelt sätt.

I det föreslagna kontrollprogrammet saknas:

- vilka kontroller som skall göras i de föreslagna kontrollpunkterna/brunnarna
- vilka acceptanskriterier som skall gälla vid kontroll av brunnar och vilka åtgärder som är tänkt/möjliga att vidta om acceptanskriterierna inte uppfylls

- kontrollpunkter för grundvattenpåverkan i norr och nordväst om täktområdet vilket borde finnas om man vill få en heltäckande bild av konsekvenserna av täktverksamhetens påverkan på grundvattnet
- kontrollåtgärder kopplat till hydrologisk påverkan på annat än brunnar. T.ex. saknas helt program för att kontrollera konsekvensen för kringliggande mossar
- kvalitativa och kvantitativa mätningar av påverkan på närliggande skog.

B.N., I.J., E.N. och L.I. har anfört bl.a. följande.

De motsäger sig ansökan. Ett mycket negativt och oroande framtidsscenario för djur, natur, kultur, geologi och för människor som bor i närheten av det tilltänkta verksamhetsområdet. En fortsatt verksamhet kommer att påverka allt och alla för generationer framöver och det tilltänkta området bli oåterkalleligen förstört för all framtid. Storförödelse i täktområdet Obbhult syns sedan 1970-talet

Avståndet från verksamhetsområdet till närmaste fastighet är 188 meter. Enda befintliga väg är den gamla fornvägen. En grusväg på ca. 2 m bredd, några meter från trädgårdsland och boningshus. Väg 785 mellan bergtäkten och Mute kommer därmed också svårt att belastas. Mute är ett fornminnesrikt kulturlandskap på gränsen mellan slättland och högländ. Många gravar finns i området, vilket indikerar fornbe-byggelse i närheten. Stor negativ påverkan på Örabäcken som rinner ut i den redan hårt belastade Himleån. Stor risk för ytterligare negativ påverkan på brunnar och dess vattenkvalitet pga. borrning och bergsprängning ner under grundvattennivå. Stor risk för sprickor och sättningar i husgrunder. Stor negativ påverkan på närmiljön runt omkring det tilltänkta verksamhetsområdet, vad gäller fauna och flora. Marknadsvärdet på fastigheter kommer att sjunka drastiskt. Under decennier har närmiljön bokstavligen grävts och krossats sönder. Det är en i mycket gammal miljö där fornminnen, kultur och natur redan avlägsnats.

Backsvalan är fridlyst och röd listad. Vissa regioner i Sverige riskerar att inom några få år förlora backsvalan som häckfågel. Det är av synnerligen stor vikt att

fastslå försiktighetsåtgärder för backsvalan. Ett totalstopp till fortsatt stordrift av berg i Obbhult är det enda rätta. Den gamla fornvägen rakt igenom det tilltänka verksamhetsområdet, nyttjas flitigt till promenader, ridning, cykling etc. Sprängs denna väg bort reduceras rekreativområdet avsevärt.

Antalet transporter kommer att fördubblas. Redan nu har grundvattennivån sänkts. Brunnar har sinat och nya brunnar borrhats av NCC. Det måste vara kontroll och analys av kvantitet och kvalitet av vatten för alla. De vill ha inventering och fotografering av alla fastigheter fortlöpande innan tillstånd ev. ges. Vattenkvaliteten måste analyseras för ett riktvärde och därefter fortsatta analyser av vattnet.

Muteberg innehåller ett lågkvalitativt ballastmaterial. Bergkvaliteten är av heterogen karaktär (ej homogen) och lämpar sig därmed inte till optimal täktverksamhet. Betydande ingrepp har redan skett och ges ytterligare tillstånd kommer stora geologiska värden att sprängas sönder. Fastighet A har redan skadats pga. sprängning. Denna skada åtgärdades av NCC.

Kontinuerliga bullermätningar vid fastigheterna måste utföras med god insyn vid borrhning och sprängning. På ett avstånd av ca. 500 m. runt berg- och sandtäkten ligger ca. 19 fastigheter/boenden. I Tågarp finns inom ca. 1 km. drygt sex stycken bostads- och fritidshus". Skillnaden är enorm. Tågarp består av bergmassiv, ett stort bergmassiv uppe på högländet. Muteberg är däremot ett litet berg. Örabäcken kommer att behöva ta emot allt bortpumpat miljöfarligt vatten från den tilltänkta verksamheten. Örabäcken rinner ut i Himleån. Himleån är redan starkt påverkad och bör inte förorenas mer. Fastigheterna A och Z ska ingå i kontrollprogrammet.

Riskobjektslistan för fastigheter runt det tilltänkta verksamhetsområdet skall omfatta alla fastigheter inom en radie på 1km. Sökanden har inte inkluderat boende och berörda i samråd i tillräcklig grad.

Släryds Grus & Entreprenad AB har svarat följande.

Obbhult är en lämplig lokalisering och att jämförda alternativ är mindre lämpliga. Trafikaspekterna visar att alternativen är sämre än Obbhult, men de är naturligtvis fortfarande reella alternativ som ska beaktas vid tillståndsprövningen.

Vad gäller alternativ Tågarp gäller att etablering av täkt förutsätter breddning av väg samt ny vägdragning förbi bebyggelse. Den nya vägdragningen kommer i så fall att behöva utföras i ett våtmarksområde. Vägen går vidare över en gårdsplan i anslutning till utfarten till väg 153. Vad gäller alternativ Flähult har markägaren förklarat att denna inte är intresserad av att upplåta marken till bolaget. Utfartsvägen från detta alternativ passerar också tätt intill en kulturskyddad byggnad i anslutning till utfarten till väg 153. Trafikverket har vidare inlett ett samrådsförfarande avseende vägutbyggnad till s.k. 2+1-väg förbi denna plats, varför Trafikverket torde avstyrka ytterligare trafik här.

När det gäller svårigheten att få civilrättslig tillgång till marken i Flähult är det ytterligare en omständighet som visar att alternativet är olämpligt, det innebär dock inte att bolaget inte har redovisat alternativ. Det kan inte förväntas att en verksamhetsutövare ska säkra tillgång till mark vid alla alternativa platser innan en tillståndsansökan ges in. Tvärtom är detta en osäkerhet som i princip alltid föreligger när möjliga alternativ redovisas.

Avstånd till bostäder kan mätas från brytområdets gräns respektive från verksamhetsområdets gräns. Den absoluta majoriteten av de störningar som uppkommer från verksamheten härrör från den brytning som sker inom brytområdet. De bullerstörningar som förekommer utanför brytområdet men inom verksamhetsområdets yttre gränser är i huvudsak sådana som uppstår i samband med avbaning, vid iordningställande av skydds/bullervallar eller vid transport. Detta buller är i regel av mindre omfattning och inte sällan tillfälligt. Det har i yttranden även angivits avstånd till närboendes fastighetsgräns. Beroende på placering av bostadshus inom fastigheten kan en sådan angivelse bli missvisande.

Inom 500 meter från planerat verksamhetsområde finns 18 bostäder. 17 av dessa är idag belägna inom 500 meter från befintlig verksamhetsområde. Endast två bostäder tillkommer när bergtäktsverksamheten går västerut. För dessa två bostäder är avståndet till brytområdet ca 320 respektive 400 meter. Avstånd till övriga bostäder är i förhållande till befintlig verksamhet oförändrad. Detta utgör inte skäl att inte tillåta planerad verksamhet.

Bolaget delar inte länsstyrelsens uppfattning att yrkad tillståndstid är mycket långt, utan att den väl speglar den verksamhet som ansökan omfattar. Inte heller stämmer det att det sker en ständig teknik- och kunskapsutveckling inom detta område. Tvärt om bedrivs täktverksamheter i huvudsak på samma sätt nu som det har gjorts under relativt lång tid och det bedöms inte heller ske någon särskilt snabb utveckling inom den närmsta framtiden. Energifrågorna kommer detta att hanteras genom det av Bolaget föreslagna villkoret. När det gäller möjligheten att övergå till förnybara energikällor underlättar en längre tillståndstid de investeringar som krävs för att kunna elektrifiera delar av driften. En allt för kort tillståndstid motverkar alltså möjligheten att minska förbrukningen av fossil energi. Det finns därmed inte särskilt skäl att begränsa tillståndstiden mer än nödvändigt. Bolaget vidhåller att 30 år är en lämplig och rimlig tid.

Buller till följd av den planerade verksamheten har utretts grundligt. Enligt sedvanlig metodik avser beräkningarna den ur bullersynpunkt "sämsta" drift- och vindsituationen, dvs. att alla maskiner är i drift samtidigt, att de är lokaliserade i de mest bullergenererande platserna i tälten, att det blåser medvind mot samtliga beräkningspunkter samt att skyddande skogspartier inte antagits ha någon dämpande effekt. När utredning skett enligt Naturvårdsverkets rekommenderade modell saknas det anledning att tillräkna ytterligare säkerhetsmarginal. Bullerutredningen visar att buller vid bostäder i samtliga beräkningsfall innehåller Naturvårdsverkets riktvärden för industribuller.

Vad gäller buller kvällstid uppgår nivåerna till 45 dB(A) under förutsättning att krossning/sortering sker kvällstid. Bolaget har dock valt att inte bedriva krossning/sortering kvällstid. Bullernivån vid planerad verksamhet, dvs. utan krossning/sortering kvällstid, innehåller med marginal 45 dB(A). Vad gäller impuls ljud kommer moment som kan förorsaka sådant att bedrivs inom bullerskydd på täktbotten. Bolaget ifrågasätter lämpligheten i länsstyrelsens yrkande ändring av villkorsförslag 4. Länsstyrelsens formulering innebär potentiellt att det skulle vara en straffsanktionerad överträdelse om impuls ljud uppkommer vid ett enstaka tillfälle. Bolaget ställer sig frågande till hur ett sådant villkor ska efterlevas och kontrolleras på ett rättssäkert sätt. Bolagets utredning visar att med föreslagna skyddsåtgärder är risken för att impuls ljud ska uppkomma mycket liten. Bolagets villkorsförslag bör anses tillräckligt.

Täktverksamheten kommer inte att bedrivs "dygnet runt", utan bedrivs dagtid under vardagar. Den verksamhet som kan komma att ske övrig tid avser mindre bullrande verksamhet som lastning och transport, reparations- och underhållsarbeten. Under de senaste åren har sådan mindre bullrande verksamhet nattetid endast skett i samband med enstaka utkörningar av sandningssand.

Transporter till och från den planerade verksamheten kommer i likhet med befintlig verksamhet att nyttja Slättenvägen som efter ca 800 meter ansluter till väg 153. Den smala gamla grusväg som en närboende omnämner kommer inte att användas för transporter. Delar av vägen är belägen inom planerat brytområde och kommer att flyttas i takt med att brytning fortskrider. Vägen har ett relativt lågt kulturvärde.

Vad gäller vibrationer och luftstöt vågor har genomförda utredningar visat att sedvanliga nivåer kan innehållas. Olägenhet för människor är dimensionerande för begränsningar avseende vibrationer (och luftstöt vågor), dvs. att det kan upplevas som obehagligt när marken vibrerar. Risken för att byggnader ska skadas till följd av

vibrationer är mycket liten. Bolaget har stor erfarenhet av att effektivt begränsa förekomsten av damning. Olägenheten kan inte anses vara av sådan omfattning att verksamheten inte kan tillåtas.

Ytan norr om befintligt verksamhetsområde har så gott som helt tagits bort i syfte att minimera påverkan på jordbruksmark. Kvarvarande område är nödvändiga för att komma åt brytningsgränsen inom befintligt tillståndsområde. Det rör sig om "snuttar" av jordbruksmark i åkerns utkant, med en sammanlagd storlek om 0,36 ha. Det är således en mycket liten andel av jordbruksmarken som påverkas av den planerade verksamheten. Ianspråktagandet påverkar inte förutsättningarna att nyttja resterande mark för jordbruk.

Täktverksamhet fyller en viktig funktion för materialförsörjningen i och med att den förser regionen med material för bostads- och vägbyggande. Det bör vara fråga om ett sådant väsentligt samhällsintresse som avses i 3 kap. 4 § andra stycket miljöbalken. De alternativa lokaliseringarna som utretts kan inte tillgodose behovet av material på ett tillfredsställande sätt.

Utpekat stort och opåverkat område synes tangera utkanten av den befintliga grustäkten. Planerad utökning av bergtäktsverksamhet sker i västlig-nordvästlig riktning, bort från det utpekade området. Vad gäller grustäkten sker ingen förändring jämfört med redan tillståndsprövad verksamhet.

Det är korrekt att det i anslutning till täkten finns naturtyper med variation mellan det öppna och skogen. Det är en mycket vanlig naturtyp i anslutning till täktverksamheter. Det är en följd av att en öppen verksamhetsyta tillskapas inom ett skogbeklätt område. Bolaget har utfört en naturvärdesinventering av de aktuella områdena. Inventeringen har fokuserat på rödlistade och skyddade arter inom organismgrupperna mossor, lavar, svampar och kärlväxter. Med stöd av utredningen kan dock vissa slutsatser även dras om förutsättningarna för förekomst av andra arter. Det inventerade området utgörs i huvudsak av planterad och rationellt brukad barrskog,

vilka är att betrakta som triviala miljöer helt utan, eller med mycket begränsade naturvärden, inom vilka det helt saknas eller finns oerhört få potentiella förutsättningar för skyddade och rödlistade arter att hitta reproduktions- eller mer permanenta uppehållsmiljöer. I dessa områden saknas i regel lämpliga bomiljöer för fladdermöss. Området har därför inte bedömts relevant att närmare inventera avseende förekomst av fladdermöss.

När det gäller fladdermöss är det inte osannolikt att täktområdet, liksom övriga öppna områden i landskapet, nattetid nyttjas för födosök. Möjligheterna att fortsätta nyttja området för födosök påverkas inte negativt av den planerade verksamheten. Skulle mark- och miljödomstolen dela länsstyrelsens uppfattning att det trots detta finns skäl att utreda förekomsten av fladdermöss i området, kan bolaget godta länsstyrelsens yrkande i denna del.

Förekommande våtmarker saknar i huvudsak klarvattenytor och utgör inte lämpliga reproduktionslokaler för groddjur (undantaget är lagg-kärret Store mosse, vilket dock endast påverkas indirekt genom perifer grundvattenpåverkan). Verksamheten är förenlig med de miljörättsliga reglerna, inklusive artskyddsförordningen, och innebär inte en förbjuden påverkan på de arter som skyddas enligt artskyddsförordningen.

Bolaget har genomfört en fördjupad beräkning av potentiellt tillskott av fosfor till ytvattenförekomsten Himleån. I utredningen har halten fosfor i utgående vatten relaterats till målen om god status i ytvattenförekomsten Himleån. Av utredningen kan det konstateras att haltbidraget av fosfor ligger väl under gränsen för god ekologisk status. Tillskottet kommer därmed inte att försämra vattendragets status och kommer inte heller påverka möjligheterna att uppnå fastställda miljö kvalitetsnormer.

Bolaget delar inte de synpunkter som framförs om områdets betydelse för friluftslivet. Bolaget ifrågasätter inte att skogen och den utpekade grusvägen kan nyttjas av

bärplockare, vandring eller ridning då och då. Eftersom skogen inte är skyddad från avverkning (avverkning skedde senast vår-sommar 2021) är dock detta värden som inte är bestående och värden som också kan ersättas i närområdet, oaktat en utökning av tåkten eller inte.

Bolaget har utrett verksamhetens påverkan på kulturmiljön. Utredningen avgränsades till planerat verksamhetsområde eftersom det är inom detta som fornlämningar kan komma att påverkas av verksamheten. Dalarör är belägen ca 250 meter utanför planerat verksamhetsområde och kommer inte att påverkas av den planerade verksamheten.

Bolaget har genomfört brunnsinventering genom brev och platsbesök hos respektive fastighetsägare. Brunnsinventeringen genomfördes i ett större område än det som slutligen bedömdes utgöra påverkansområdet. Åberopad brunn på fastigheten för G är inte belägen inom påverkansområdet. Bedömning av påverkansområdet för grundvatten har skett genom gängse metod och utgör en konservativ bedömning av verksamhetens påverkan på grundvattnet i området. Dalgången vid Hinnagård är belägen utanför påverkansområdet. Någon påverkan på grundvattenberoende värden inom denna del kan inte förväntas. Vad gäller påverkan på jord- och skogsbruk är dessa värden beroende av grundvattennivåerna i jord. Grundvattenpåverkan till följd av läns hållning av bergtåkten innebär i huvudsak påverkan på grundvattennivåer i berg. Endast en begränsad del av påverkan i bergakvifären kommer att påverka grundvattennivåerna i jord. Vid läns hållning av tåktsjön vid grustakten kan däremot en tillfällig avsänkning komma att ske av grundvattennivåerna i jordakvifären. Det rör sig dock om ett relativt litet påverkansområde och avsänkningen är temporär och sker i samband med höga flöden. Påverkan bedöms i båda fallen vara av sådan liten omfattning att den inte bedöms leda till någon skada på jord- eller skogsbruk. För det fall skada trots allt uppstår får detta hanteras inom ramen för oförutsedd skada.

Kontroll föreslås att ske inom följande fastigheter:

- H: grävd brunn nordost om grustakten
- I: grävd brunn söder om grustakten

- F: borrar brunn söder om bergtäkten
- Z: borrar brunn väster om bergtäkten

Kontroll föreslås innefatta nivåmätning och kvalitetskontroll genom analys av dricksvatten.

Idag sker kontroll av grundvattennivåer i grävda grundvattenrör belägna runt täktsjön (X) samt i borrar grundvattenrör väster om brytområdet för bergtäkten (Y). Kontroll i grundvattenrör kommer att fortsätta. Parallellt planeras ett grävt grundvattenrör i Store mosse söder om anläggningen. Slutliga kontrollpunkter kan komma att behöva ändras efter samråd med de aktuella fastighetsägarna och tillsynsmyndigheten.

Fråga om värdeminskning på fastigheter på grund av närhet till viss markanvändning är inte en fråga för miljöbalken och det utgör i sig inte skäl för att inte meddela tillstånd. I sammanhanget påminns om att verksamheten bedrivits på platsen sedan 1960-talet.

Det material som bryts i täkten är gnejs och en amfibolit och används i huvudsak vid vägbyggnad och för betongtillverkning. Bergmaterialet kan även användas till de grövre fraktionerna för betongtillverkning. Material lämpar sig mycket väl för de angivna användningsområdena och materialet är efterfrågat av bolagets kunder som nyttjar det för att bl.a. bygga vägar och bostäder. Detta är samhällsviktiga anläggningar.

Vad gäller förutsättningar för elektrifiering av verksamheten arbetar bolaget för att så långt som möjligt elektrifiera bolagets täktverksamheter. Elektrifiering är särskilt relevant för mobila anläggningar som nyttjas för krossning och sortering. Utmaningarna är dels ekonomiska i att det måste finnas tillräcklig säkerhet för att genomförda investeringar kan nyttjas under en tillräckligt lång tillståndstid, dels tekniska eftersom elnätet måste ha tillräcklig tillgång på starkström. Bolaget avser att aktivt arbeta vidare med frågan. Det är inte möjligt att innehålla ett villkor med innebör-

den att ansluta fler installationer till det fasta elnätet eftersom bolaget saknar rådighet över elnätets kapacitet. Bolaget kan dock godta ett villkor med innebörden att årligen redovisa hur arbetet med att övergå till förnybara energikällor fortskrider. Redan idag har bolaget avtal om förnyelsebar el.

Vid tillämpning av 2 kap. miljöbalken är avståndet till närboende i sig inte avgörande utan det måste bedömas om det finns risk för att störningar från verksamheten kan leda till sådana olägenheter att verksamheten inte kan tillåtas. Det måste alltid ske en bedömning i varje enskilt fall med stöd av genomförda utredningar. I förevarande fall visar genomförda utredningar att den planerade verksamheten kan bedrivas med acceptabel omgivningspåverkan för närboende. Inte heller i övrigt finns det några skäl till att den planerade verksamheten inte ska anses som tillätlig.

Övriga frågor

Avbaning av berg kommer att ske inom bergtäktsverksamheten. Uppkomna avbaningsmassor utgör biprodukter, inte avfall. Vad gäller utvinningsavfallsförordningen (2013:319) kommer avbanade massor att nyttjas i verksamheten (alternativt säljas). De utgör således inte en belastning för bolaget och är därmed definitions- mässigt inte ett avfall enligt 15 kap. 1 § miljöbalken, varför utvinningsavfallsförordningen inte är tillämplig. Bolaget kommer inte att ta in mer efterbehandlingsmassor till verksamhetsområdet än som behövs eller sälja sådana massor om det inte behövs. P.g.a. det begränsade verksamhetsområdet kommer det att vara nödvändigt att balansera tillgången på efterbehandlingsmassor. För det fall det tidvis finns ett överskott av avbaningsmassor och en extern efterfrågan på avbaningsmassor finns kan dessa komma att försälas. Försäljning av avbaningsmassor utgör i sig ingen tillståndspliktig täktverksamhet. Det är en del av den beskrivna täktverksamheten som mark- och miljödomstolen har att pröva och för det fall tillstånd meddelas kommer det omfattas av det allmänna villkoret.

Miljökonsekvenserna till följd av planerad försäljning av avbaningsmassor måste i sammanhanget anses vara marginella. Bolagets föreslagna hantering är under alla förutsättningar förenligt med hushållningsprincipen i miljöbalkens portalparagraf.

Yrkad tillståndstid har bedömts utifrån en bedömning av mängden brytvärt material och årligt materialbehov i omgivningen. Föreskrivs en kortare tillståndstid måste bolaget ansöka om nytt tillstånd för att tillgodogöra sig allt brytvärt material. En tillståndsprocess innebär stora kostnader för bolaget och tid från påbörjande av en ansökningsprocess till lagakraftvunnen dom kan ofta uppgå till flera år. Längre tillståndstid möjliggör också i större utsträckning att bolaget kan investera i fasta installationer på platsen. Detta gäller till exempel förutsättningarna för att elektrifiera fler delar av driften.

Ett argument för en kortare tillståndstid kan vara att verksamhetens alltid ska bedrivas i enlighet med bästa tillgängliga teknik. För verksamheter med mycket snabb teknikutveckling kan det finnas anledning att föreskriva korta tillståndstider, det gäller t.ex. industrianläggningar och andra anläggningar med omfattande utsläpp till luft. För tåkter är teknikutvecklingen inte lika snabb och omgivningspåverkan är relativt konstant.

Tillståndet bör få tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft mot bakgrund av att den planerade utökade verksamheten avser en befintlig verksamhet och att den ansökta utökningen inte innebär några betydande förändringar för människa eller miljö i förhållande till den pågående verksamheten. Befintligt material i bergtåkten håller på att ta slut och det finns anledning att anta att ett eventuellt tillstånd kan komma att överklagas. Det innebär risk för att bolaget inte kan tillgodose det materialbehov som råder i regionen, vilket kan försena anläggande av samhällsviktiga konstruktioner som vägar och bostäder. Bolaget har ställt ekonomisk säkerhet, vilken för det fall tillstånd meddelas, kommer att utökas. För det fall tillståndet efter överklagande upphävs tillses därmed att erforderlig efterbehandling genomförs.

Eftersom länsstyrelsen motsätter sig att verkställighetsförordnande meddelas med hänsyn till påverkan på jordbruksmarken, kan bolaget åta sig att avstå från att lagra avbaningsmassor i norra delen av verksamhetsområdet till dess att tillståndet vinner

laga kraft. Detta gäller oavsett om verkställighet beviljas för hela verksamheten, i enlighet med bolagets förstahandsyrkande, eller om verkställigheten begränsas i enlighet med andrahandsyrkandet. Bolaget vidhåller dock att påverkan på jordbruksmarken är försumbar och att området behövs för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett rationellt sätt. Alternativet är att massorna behöver flyttas flera gånger på täktens botten under täktens drifttid med både miljömässiga och ekonomiska kostnader som följd - förflyttningen kan inte ske med annat än lastning med hjullastare och förbrukning av fossila bränslen. Detta måste ställas i relation till nyttan med att neka denna del av lagringen. Efter avslutad verksamhet kommer massorna att flyttas tillbaka in mot täkten och användas för efterbehandling. Marken kan då återgå till användning för jordbruksmark. Nyttjandet av den lilla andelen jordbruksmark kommer alltså enbart att ske tills efterbehandlingen är avslutad.

Villkorsdiskussion

Transporter ska ske på ett trafiksäkert sätt. Med anledning härav har bolaget anlagt den väg som löper norrut från verksamhetsområdet och som ansluter till väg 153. Utfarten till väg 153 har anlagts så att det råder god sikt med fri sikt ca 800 meter respektive 300 meter åt respektive körriktning. Åtgärden har fungerat bra och korsningen har inte varit olycksdrabbad. Trafikverket har deltagit i samrådet. Trafiksäkerheten på väg 153 har inte särskilt kommenterats av Trafikverket.

Bolaget avser att inom ramen för egenkontrollen genomföra besiktning av byggnader belägna inom 750 meter från brytområdet. På ett större avstånd än 750 meter är risken för påverkan till följd av vibrationer mycket liten. Besiktning kommer att genomföras av sakkunnig och kommer att ske innan brytning påbörjas inom ramen för kontrollprogrammet. Det gäller som ett åtagande. Bolaget lämnar till mark- och miljödomstolen att avgöra om det är nödvändigt att föreskriva i villkor.

Föreslagna villkor följer den praxis som utvecklats för reglering av markvibrationer och luftstöt vågor vid täktverksamhet efter att riktvärden har utmönstrats. Konse-

kvenser till följd av föreslagna nivåer har utretts i MKB och påverkan har konstaterats vara acceptabel. Föreslagen nivå om 120 Pa är förenlig med praxis. Föreslagen nivå är tillräcklig för att undvika olägenheter för närboende.

Åtgärder ska vidtas för att förebygga att damning uppstår. Bolaget kommer att systematiskt arbeta med förebyggande åtgärder för att minimera störande damning, t.ex. genom vattenbegjutning vid behov av ytor, dammalstrande utrustning, upplag samt utgående lass. Det effektivaste försiktighetsmålet är förebyggande åtgärder för att undvika att damning överhuvudtaget uppstår. För det fall de förebyggande åtgärderna inte är tillräckliga kommer givetvis ytterligare åtgärder vidtas. Bolaget har i princip inga invändningar mot Miljö- och hälsoskyddsmyndighets villkorsförslag. Villkorsförslaget avser täktverksamhetens samtliga moment, men avgränsas till sådana åtgärder som är av betydelse för risken för omgivningsstörande damning. Den senare begränsningen är viktig för villkorets avgränsning och möjlighet till efterlevnad.

Avledning av dagvatten från brytområdet av berg kommer ske via ändamålsenligt utformad och dimensionerad damm med oljeavskiljande funktion. Bolaget har inga invändningar mot att villkoret förtydligas så att det uttryckligen anges "sedimentationsdamm". Flödespåverkan från verksamheten är ca 0,1 % till Himleån. Haltbidraget av fosfor ligger väl under gränsen för god ekologisk status. Slutsatsen är att tillskottet inte kommer att försämra vattendragets status och kommer inte heller påverka möjligheterna att uppnå fastställda miljö kvalitetsnormer. Sedimenteringsdammarna kommer att nedbringa nivåerna av suspenderad substans i utgående vatten.

Bolaget avser att genomföra kvantitets- och kvalitetskontroll av brunnar. Bolaget ifrågasätter nyttan av att föreskriva ett särskilt villkor.

Bolaget accepterar att endast massor bestående av jordarter får användas för efterbehandling. Frågan om efterbehandling är en viktig fråga för bolaget och för de

markägare som upplåter sin mark till verksamheten. Efter genomförd efterbehandling ska området vara attraktivt och hysa höga naturvärden, det är inte fråga om att lämna ett "sår" i landskapet. Efterbehandling ska ske successivt så långt det är möjligt och så att höga naturvärden kan bevaras. Åtgärder ska vidtas för att öka förutsättningarna för biologisk mångfald. Det är dock inte möjligt att idag i detalj specificera hur efterbehandling ska genomföras. Det handlar om åtgärder som i vissa fall ligger 30 år fram i tiden och det måste finnas utrymme för anpassning utifrån omständigheterna som då råder på platsen. Det är många intressen som ska jämkas samman vid genomförande av en efterbehandling; slänter ska tillskapas för att minska antalet branta bergväggar, samtidigt är det viktigt att lämna vissa slänter eftersom de kan utgöra viktiga livsmiljöer för fågelarter. Tillskapande av slänter kräver vidare mottagande av externa massor - samtidigt uppställs mycket hårda krav på vilka massor som får tas emot. Bolaget motsätter sig att samråd ska ske med närboende. Det allmännas intresse av en ändamålsenlig efterbehandling bevakas av tillsynsmyndigheten. Vidare kommer samråd att ske med berörda markägare.

Invasiva arter förekommer i området utan koppling till täktverksamheten t.ex. har jättebalsamin påträffats vid de inventeringar som har skett i det planerade utökade brytområdet, ett område som inte är påverkat av tidigare täktverksamhet. I syfte att tillse att täktverksamheten som sådan inte ökar spridningen av invasiva arter kommer förekomsten av invasiva arter att bevakas och dess utbredning inom verksamhetsområdet kommer på lämpligt sätt att bekämpas.

Bolaget är överens med länsstyrelsen om att efterbehandlingen i huvudsak ska ske enligt vad som angivits i ansökningshandlingarna, att successiv efterbehandling ska ske i den mån det är möjligt samt att bolaget senast två år innan verksamheten beräknas upphöra ska inge en slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten. Det är dock inte nödvändigt att i särskilt tillståndsvillkor, utöver det allmänna villkoret, ange att verksamheten ska följa vad som angivits i ansökningshandlingarna.

Bolaget har inga synpunkter på länsstyrelsens förslag om delegationsvillkor.

Bolaget har föreslagit att samtliga efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda inom tre år efter tillståndstidens utgång. Bolaget ifrågasätter att en ytterligare begränsning utöver den tidsbegränsning bolaget själva föreslagit är motiverad. Bolaget har förståelse för att länsstyrelsen vill reglera att efterbehandlingen utförs i nära anslutning till att verksamheten upphört i syfte att t.ex. bevaka att området inte innebär en fara för allmänheten och att åtgärder för biologisk mångfald skyndsamt blir utförda. Det är dock lämpligen frågor som fortsatt bevakas av tillsynsmyndigheten tills efterbehandlingen är helt avslutad och godkänd. Det kan förtydligas att det ligger i bolagets intresse att så långt som möjligt successivt efterbehandla täkten.

Det finns behov av viss flexibilitet vid utförandet av efterbehandlingen. Den slutliga efterbehandlingen kan beroende på yttre omständigheter som omfattning av brytning, tillgång på externa massor, väder och vilka krav som då ställs på t.ex. anpassning för biologisk mångfald behöva ske under en längre tidsperiod än planerat. Vidare kan framtida användning av marken efter att tillståndet gått ut inverka på vilken typ av efterbehandling som lämpligen sker och i vilken takt. För snävt reglerad tidsram för efterbehandlingen, både när det gäller utformning och tid, riskerar att innebära att bolaget och myndigheten måste belastas med en omprövning av villkoret.

Länsstyrelsen anför, som det får förstås, att det ska föreskrivas ett villkor med innebörden att mängden berg som får brytas per år ska minska med motsvarande mängd berg som tas in inom ramen för terminalverksamheten. Bolaget har i princip inget emot länsstyrelsens förslag till reglering. Tas entreprenadberg in kommer brytning av berg att minska i motsvarande mån. Det kommer råda platsbrist i täkten och det finns inget intresse, att för det fall det finns externt entreprenadberg att krossa och försälja, även bryta ut internt berg. Frågan torde således vara självreglerande, varför behov av ett särskilt tillståndsvillkor kan ifrågasättas.

Det kan förekomma häckning av backsvalor i högar av upplagt grusmaterial i grustäkten. Med anledning härav har bolaget åtagit sig att under backsvalornas häckningsperiod (april - september) undvika att ta material ur upplagen om det riskerar att skada aktiva bohål för backsvala. Villkoret bör dock begränsas till upplagen. Backsvalan har aldrig observerats häcka i bergtäkten och dess häckning i upplagen påverkas uppenbarligen inte negativt av att det sker mänsklig aktivitet inom övriga delar av verksamhetsområdet. Bolaget motsätter sig vidare länsstyrelsens villkorsformulering om kontinuerlig övervakning eftersom det är otydligt om vad som avses med "kontinuerligt". Bolaget är dock givetvis skyldiga ha tillräcklig övervakning för att efterleva det villkor som bolaget själva föreslagit.

Bolaget har inga invändningar mot länsstyrelsens förslag till villkor ska föreskrivas till skydd för biotopskyddade miljöer försiktighetsmått. Stenmurarna ska flyttas, förslagsvis till ett område i anslutning till närliggande jordbruksmark. Bolaget åtar sig att genomföra flytt i enlighet med denna beskrivning. Murarna kommer uppföras till motsvarande längd och yta som den flyttade muren. Bolaget åtar sig vidare att det odlingsröse som flyttas ska läggas upp i ett odlingsröse i solbelyst, öppet läge i närområdet i eller i anslutning till jordbruksmark. Jordmassor kommer inte att läggas upp i de flyttade murarna eller stenrösen. Bolaget lämnar till mark- och miljödomstolen att avgöra om det är nödvändigt att reglera ovanstående i tillståndsvillkor.

Bolaget motsätter sig att kontrollprogrammet ska omfatta samtliga bostäder inom en radie av 1 km. Eftersom vibrationer avtar med avstånd sker mätning av vibrationer i regel vid de bostäder som är belägna närmast brytfronten. Historiska mätningar och den utförda utredningen visar att begränsningsvärden för vibrationer kan innehållas.

Våtmarken "Store mosse" samt intilliggande lövsumpskog och fattigkärr kommer att övervakas inom ramen för kontrollprogrammet.

Bolaget kommer inte att nyttja brandsläckningsskum innehållande PFAS-ämnen.

Länsstyrelsens beräkningar av den ekonomisk säkerheten har skett med utgångspunkt i Miljösamverkan Sveriges modeller (bergtäkten) och (naturgrustäkten) och uppgår totalt till 6 994 510 kr. Bolaget yrkar ett belopp för ekonomisk säkerhet om 2 930 781 kr. Bolaget vidhåller att föreslagen säkerhet är tillräcklig. Det kan noteras att behovet av återställning har minskat eftersom bryt- och verksamhetsområdet har minskat.

Bolaget medger länsstyrelsens yrkande om ersättning för rättegångskostnader.

DOMSKÄL

Miljöbedömning

Ansökt verksamhet ska enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966) antas medföra betydande miljöpåverkan. Enligt 6 kap. 20 § miljöbalken ska verksamheten därför bli föremål för en specifik miljöbedömning. Den miljökonsekvensbeskrivning som tas fram under den specifika miljöbedömningen ska enligt 6 kap. 35 – 37 §§ miljöbalken i rimlig omfattning bl.a. innehålla

- uppgifter om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, utformning, omfattning och andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöbedömningen,
- uppgifter om alternativa lösningar för verksamheten eller åtgärden,
- uppgifter om rådande och förväntade miljöförhållanden,
- en identifiering, beskrivning och bedömning av de miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser och
- uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa de negativa miljöeffekterna.

Kompletterande och preciserande bestämmelser finns i miljöbedömningsförordningen. Enligt förordningens 17 § ska en miljökonsekvensbeskrivning bl.a. innehålla uppgifter om möjliga alternativa platser och skälen för valet av plats med hänsyn till skillnader i miljöeffekterna mellan den valda platsen och alternativten.

Mark- och miljödomstolen har att i målet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken. En godtagbar miljökonsekvensbeskrivning är en processförutsättning. En bristfällig miljökonsekvensbeskrivning är ett rättegångshinder och något som prövningsmyndigheten har att ta hänsyn till självständigt.

Länsstyrelsen har gjort gällande att kravet på att redovisning av möjliga alternativa platser inte är uppfyllt och att miljöbedömningen därför inte kan slutföras, varför ansökan bör avvisas. Även närboende har framfört likalydande kritik mot alternativredovisningen. Länsstyrelsen har vidare gjort gällande att miljökonsekvensbeskrivningen brister vad gäller behovet av externa massor för anläggningsändamål och förekomst av fladdermöss.

Den del av ansökan som avser grustäktverksamhet omfattar de delar av tidigare tillståndsgiven verksamhet som inte tagits i anspråk. För denna verksamhet är ingiven miljökonsekvensbeskrivning tillräcklig.

Vad gäller bergtäktsverksamhet avser ansökan en kraftig utökning av verksamheten. Mängden bergmaterial som omfattas av ansökan är fyra gånger större än den som 2012 års tillstånd medger och tillståndstiden tre gånger så lång. Tidigare brytningsområde är i princip helt ianspråktaget, varför den nya ansökan avser helt nya områden västerut. Mot bakgrund av den kraftiga utökningen kan det diskuteras om ansökt verksamhet ska betraktas som en helt ny verksamhet eller om den ska betraktas som en utökning av en redan befintlig verksamhet. Då ansökt verksamheten kommer att utgå från vad som idag är ett befintligt verksamhetsområde med redan fungerande transportvägar m.m. bör dock anses att fråga är om utökning av en befintlig verksamhet.

Vid utökning av en befintlig täktverksamhet brukar i praxis sättas lägre krav på lokaliseringsutredning än eljest, detta inte minst mot bakgrund av hushållningsbe-

stämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken endast ska tillämpas vid ändrad användning av mark- och vattenområden och att befintlig verksamhet redan har en påverkan på sin omgivning. Den nu ansökta nya verksamheten kommer dock att beröra områden som tidigare inte påverkats direkt av exploateringsverksamhet, varför miljökonsekvensbeskrivningen måste innehålla en lokaliseringsutredning värd namnet.

De av Släryds Grus & Entreprenad AB presenterade alternativa lokaliseringar i Tågarp och Flähult har under processens gång visat sig vara mindre lämpliga. För Flähults föreligger problem med markåtkomst och alternativ Tågarp förutsätter enligt bolaget nyanläggning av väg i värdefull naturmiljö. Det hade naturligtvis varit bra om redovisningen inkluderat alternativ som varit mer realistiska. Mark- och miljödomstolen finner dock inte anledning ifrågasätta bolagets uppgift om att de framtagna alternativen avser de mest lämpliga alternativen utifrån kriterierna god bergskvalitet samt närhet till kund och lämpliga transportvägar. Mot dennas bakgrund bör alternativredovisningen trots allt anses acceptabel.

Släryds Grus & Entreprenad AB har bedömt att berörda områden i regel saknar lämpliga bomiljöer för fladdermöss samt att det mot bakgrund härav inte är relevant att närmare inventera förekomst av fladdermöss. Mark- och miljödomstolen delar denna bedömning.

Vad gäller behovet av externa massor samt övriga aspekter får ingiven miljökonsekvensbeskrivning anses uppfylla de krav som följer av lag.

Mark- och miljödomstolen finner sammanfattningsvis att den till ansökan fogade miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken för att kunna slutföra den specifika miljöbedömningen.

Tillåtlighet

Bolaget har sådan rådighet som krävs för att Mark- och miljödomstolen ska kunna pröva och ge tillstånd till ansökt verksamhet. I detta sammanhang kan anmärkas

dels att det för vattenverksamhet i form av vattenbortledning är tillräckligt att en verksamhetsutövare har rådighet vid den punkt där vattenbortledningen sker samt att det i mål om miljöfarlig verksamhet vid tillståndsprövningen inte uppställs något krav på rådighet. Ett tillstånd till miljöfarlig verksamhet ger dock inte en sökande rätt att ta i anspråk mark tillhörig annan; det ankommer istället på sökanden att skaffa sig markåtkomst på annat sätt, exempelvis genom avtal med markägare.

Släryds Grus & Entreprenad AB har visat att det finns behov av och möjligheter till avsättning för det material som avses brytas i tälten samt att det inom det ansökta utökade brytningsområdet finns tillräckligt med berg av god kvalitet. Ansökt täktverksamhet står inte i strid mot vad som anges i Varbergs kommuns översiktsplan. Den står heller inte i konflikt med några riksintressen. Ansökt täkt av naturgrus är förenlig med bestämmelsen i 9 kap. 6 f § miljöbalken. Den ansökta verksamheten kan mot angiven bakgrund inte anses strida mot regeln i 2 kap. 5 § miljöbalken om hushållning med naturresurser.

Täktverksamhet medför alltid störningar för omgivningen. Samhället har samtidigt ett stort behov av sten och grusmaterial, varför boende i vissa fall måste tåla sådana verksamheter i sin närhet. De störningar som följer med verksamheten gör emellertid att lokaliseringar av täkter måste prövas och bedömas med stor omsorg. Härvid är det en fördel om antalet täkter kan begränsas, varför det typiskt sett är bättre att utvidga befintliga verksamheter än att öppna nya täkter.

Täktverksamheten vid Obbhult har bedrivits under lång tid. En utvidgning av verksamheten kommer ofrånkomligt att medföra fortsatta störningar för närboende. Mark- och miljödomstolen har förståelse för att närboende – inte minst då Släryds Grus & Entreprenad AB tidigare gjort uttalanden med innebörd att det inte skulle bli aktuellt med en ny tillståndsansökan – reagerat starkt på den nu aktuella ansökan. Vad bolaget uppgett tidigare i detta avseende saknar emellertid betydelse vid den prövning som nu ska göras. Vid denna prövning finner domstolen att verksamheten kan bedrivas med innehållande av sedvanliga villkor.

Släryds Grus & Entreprenad AB:s ansökan innebär bl.a. att viss brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk som uppläggningsplats för avbaningsmassor. Sådan jordbruksmark får enligt hushållningsbestämmelsen i 3 kap. 4 § miljöbalken tas i anspråk endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. Bolaget har emellertid i målet successivt minskat denna yta; som bolaget slutligen bestämt sin talan berörs 0,36 ha jordbruksmark. Bolaget har angett att verksamheten på denna yta kommer att bedriva så att den efter avslutad verksamhet kan återgå till jordbruksmark. Vid angivna förhållanden utgör angiven hushållningsbestämmelse inte hinder mot sökt tillstånd.

Mark- och miljödomstolen delar Släryds Grus & Entreprenad AB:s bedömning att uppkomna avbaningsmassor i före kommande fall utgör biprodukter, inte avfall, och att utvinningsavfallsförordningen därför inte är tillämplig. Brister i underlaget föreligger därför inte i denna del.

För att den sökta verksamheten ska kunna komma till stånd krävs att två biotopskyddade stenmurar och ett biotopskyddat odlingsröse flyttas. Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att kriterierna för dispens från aktuella biotopskyddsförbud är uppfyllda, varför dispens enligt 15 § artskyddsförordningen (2007:845) kan medges.

Det anförda innebär att mark- och miljödomstolen bedömer att ansökt verksamhet, så som den slutligen preciserats är tillåtlig, under förutsättning att verksamheten begränsas och försiktighetsmått meddelas på sätt som framgår av domslutet. Yrkad tillståndstid är emellertid ovanligt lång och tillståndet till bergtäkt bör därför begränsas till utgången av år 2047.

Mot bakgrund av att fråga är om utvidgning av en befintlig täkt där tidigare tillståndsgiven bergtäktsverksamhet i princip är fullt utnyttjat föreligger förutsättningar

för verkställighetstillstånd enligt Släryds Grus & Entreprenad AB:s förstahandsyrkande.

Villkor

De villkor — inklusive det allmänna villkoret — som inte särskilt behandlas nedan har inte varit föremål för diskussion samt och får även betraktas som vanligt förekommande på området och bedömas ha en lämplig utformning.

Buller (villkor 4 och 5)

Fråga är om väsentlig utökning av bergtäkten. Bolaget har visat att de bullernivåer som föreskrivs i föreslaget villkor kan innehållas med angivna skyddsåtgärder samt vidgått att dag ska räknas från kl 07:00 istället för — som ursprungligen yrkats — från kl 06:00. Oaktat detta kommer verksamheten emellertid att ge upphov till bullerstörningar för närboende. Domstolen bedömer därför att kontrollen av efterlevnaden av villkoret är central och kompletterar bolagets villkorsförslag i denna del. Med hänsyn till boende i närområdet har bolaget föreslagit att borrar, sprängning, skutknackning och krossning inte får ske under perioden 15 juni - 15 augusti men att tillsynsmyndigheten, om särskilda skäl föreligger, får medge undantag från ovanstående tider under förutsättning att övriga villkor innehålls.

Mark- och miljödomstolen bedömer det vara av yttersta vikt att säkerställa att närboende erhåller en lugnare sommarperiod. Villkoret bör därför skärpas jämfört med det av bolaget föreslagna på så sätt att synnerliga skäl måste föreligga för att undantag ska kunna bli aktuellt.

Vad gäller frågan om impulsjud delar domstolen bolagets inställning att det inte är lämpligt att utforma villkoret så att det straffsanktionerar redan enstaka villkorsöverskridanden. Villkoret bör utformas så att det klargörs att det är förekomst av impulsjud vid närliggande bostäder som ska förhindras.

Bullervillkor 4 och 5 ska med hänsyn till det ovan sagda därför utformas på sätt som framgår av domslutet.

Utsläpp till vatten (villkor 12)

Sökandens förslag till villkor rörande föroreningsinnehåll i utgående vatten från sedimentationsanläggningen bedöms i sig vara rimliga och motsvarar de krav som ställs på liknande verksamheter. Mot bakgrund av den stora utökningen, den långa tillståndstiden samt att redovisade analysresultat från befintlig verksamhet inte är speciellt omfattande, gör dock mark- och miljödomstolen bedömningen att provtagning och analys ska ske minst fyra gånger årligen, jämnt fördelat per kalenderår. Tillsynsmyndigheten ges rätten att medge annat provtagningsintervall så till vida bolaget, kan visa stabilt låga utsläppsvärden över tid.

Efterbehandling (villkor 13)

Av ansökan framgår att ca 150 000 ton massor kommer att krävas för planerad efterbehandling inklusive skyddsvallar. Efterbehandling kommer att ske med avbaningsmassor och externa schaktmassor bestående av jord och sten. Det saknas uppgift om mängden avbaningsmassor som finns att tillgå inom området men de bedöms inte räcka, delvis eftersom bolaget vill ha en möjlighet att sälja avbaningsmassor.

Som externa schaktmassor har sökanden angett att endast jord och sten kommer att användas samt hänvisat till Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark (Känslig markanvändning; KM).

Länsstyrelsen anser att såväl behovet av externa massor som miljöeffekterna från användning av KM-massor för efterbehandlingsändamål är oklart och bristfälligt beskrivet.

Mot bakgrund av det framtida behovet av massor för efterbehandlingsändamål bör uppkomna avbaningsmassor i möjligaste mån sparas och användas för efterbehandling av den egna täkten. I och med att sökanden har frånfallit yrkandet om att få ta in externa massor klassade som icke farligt avfall för återvinning så torde det finnas tillräcklig lagringsyta inom verksamhetsområdet härför.

Skulle ytterligare massor i form av jord och sten krävas för efterbehandlingen av täkten finns skäl att begränsa tillförseln av föroreningar via sådana massor. Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark ger vägledning för att bedöma områden med existerande föroreningar och är inte lämpliga vid bedömning av massor som ska användas för anläggningsändamål. Begränsningen vad gäller vilka massor som får användas för efterbehandlingsändamål bör istället ske genom hänvisning till Naturvårdsverkets riktlinjer för föroreningsnivåer för avfall i anläggningsarbeten som utgör mindre än ringa risk (Naturvårdsverkets Handbok 2010:1).

Arbete med att övergå till förnybara energikällor (villkor 14)

Vad gäller energifrågor får det anses tillräckligt att förskriva vad länsstyrelsen yrkat i andra hand och som Släryds Grus & Entreprenad AB godtagit.

Kontroll (villkor 15)

Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och ett förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk. Kontrollens syfte ska vara att följa parametrar av betydelse för efterlevnaden av relevant lagstiftning, av detta tillstånd samt att följa upp de effekter och miljökonsekvenser av verksamheten som beskrivits i miljökonsekvensbeskrivningen.

Kontrollprogrammet bör bl.a. beskriva ett förfarande för att följa upp eventuell grundvattenpåverkan i brunnar samt en eventuell påverkan på hydrologin i Store Mosse som i sin tur skulle påverka naturvärdena där negativt. Andra områden som

är av vikt att beskriva är kontroll av bullernivåer, provtagning och analys av utgående vatten, beredskap i händelse av incidenter samt skötsel och funktionskontroll av sedimentationsanläggningen.

Ekonomisk säkerhet

Enligt 9 kap. 6 e § miljöbalken får tillstånd till täkt endast ges om det för uppfyllandet av de villkor som ska gälla för tillståndet ställs säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken.

Enligt nämnda bestämmelse får tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av balken, för sin giltighet göras beroende av att den som avser att bedriva verksamheten ställer säkerhet för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Av andra stycket framgår att en säkerhet ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål. Säkerheten kan ställas efter hand enligt en plan som vid varje tid tillgodoser det aktuella behovet av säkerhet. För att tillståndet ska kunna tas i anspråk måste säkerheten dessutom vara godkänd (se MÖD 2003:135).

Bolaget har uppskattat kostnaden för att efterbehandla berg- och grustäkt till 2,9 Mkr. Summan motiveras av att efterbehandlingen i delar av området redan är påbörjad och vissa delar slutförd. Efterbehandling av den del av täkten där sand bryts anges därutöver vara förhållandevis enkel och inte särskilt kostnadskrävande (en täktsjö har redan bildats).

Länsstyrelsen anser att bolaget för att tillståndet ska vara giltigt ska ställa en säkerhet till ett belopp om 6 994 000 kr samt att säkerheten ska godkännas av mark-och miljödomstolen innan tillståndet får tas i anspråk. Länsstyrelsen har vid beräkningen av vilket belopp som bör ställas utgått från Miljösamverkans rapporter.

Den av bolaget föreslagna säkerheten framstår, enligt domstolen, som låg redan vid en jämförelse med nuvarande säkerhet och krav på säkerhet vid andra, jämförbara verksamheter. Till detta kommer att hur efterbehandlingen kan komma att utformas inte är något som med säkerhet kan bedömas på förhand.

Domstolens bedömning är att den beräkningsmodell som länsstyrelsen använt bör utgöra utgångspunkt för bedömningen. Modellen är framtagen gemensamt med branschen och får anses innehålla rimliga hållpunkter för bedömningen. Som framgått ovan beviljar domstolen inte tillstånd för hela den tid som ansökts om vad gäller brytning av berg. En uträkning med en tillståndstid för bergtäkt om 25 år och för grustäkt om 7 år ger som resultat ett belopp omkring 5 miljoner kronor.

En ekonomisk säkerhet intill 5 miljoner kronor ska således ges in till mark- och miljödomstolen för prövning av om den är betryggande för sitt ändamål.

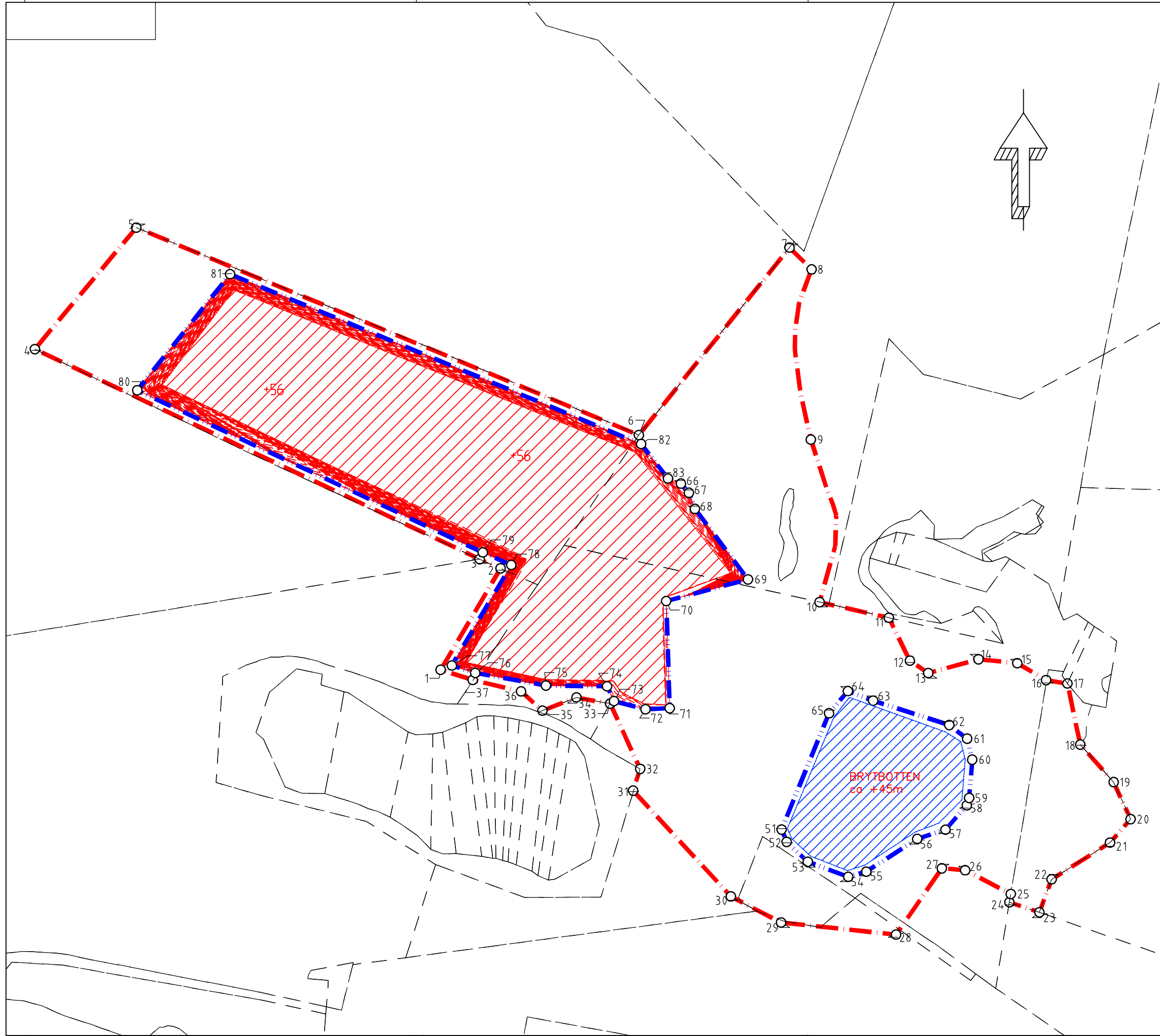
HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 7 juni 2022

Göran Stenman

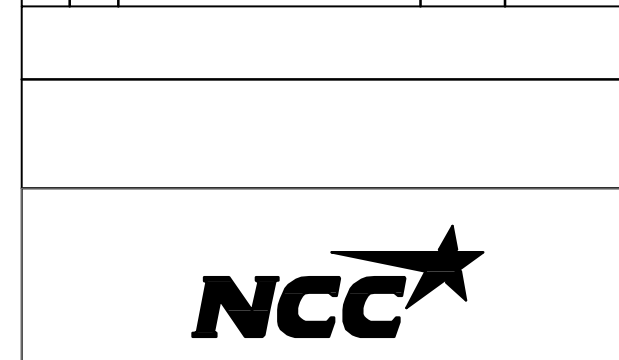
Malin Årebäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman och tekniska rådet Malin Årebäck samt de särskilda ledamöterna Stefan Andersson och Jörgen Hammarström.

- FASTIGHETSGRÄNS
- BRYTNINGSOMRÅDE
- VERKSAMHETSOMRÅDE
- 00 BRYTPUNKTER SOM MARKERAS I FÄLT
- +20 NYA HÖJDER
- NIVÅKURVA FRAMTIDA EXPLOATERING

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	SIGN	DATUM

UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLÄGGARE
	CJA	A. SCHULTZ

DATUM	ANSVARIG
2020-10-26	

DEL AV MUTE 4:2 & 7:2
VARBERGS KOMMUN

EXPLOATERINGSPLAN

SKALA	NUMMER	BET
1:5000 i A3	M2	

Bilaga A1

VERKSAMHETSOMRÅDE		
PNR	X	Y
1	6335090	349042
2	6335226	349122
3	6335239	349094
4	6335520	348498
5	6335683	348634
6	6335405	349307
7	6335656	349509
8	6335627	349539
9	6335399	349538
10	6335181	349549
11	6335160	349642
12	6335103	349670
13	6335086	349695
14	6335104	349762
15	6335099	349814
16	6335076	349853
17	6335072	349881
18	6334990	349899
19	6334940	349943
20	6334890	349966
21	6334859	349938
22	6334810	349860
23	6334765	349844
24	6334779	349804
25	6334790	349805

VERKSAMHETSOMRÅDE		
PNR	X	Y
26	6334822	349744
27	6334824	349713
28	6334735	349652
29	6334752	349498
30	6334787	349430
31	6334928	349299
32	6334958	349309
33	6335045	349269
34	6335053	349224
35	6335036	349178
36	6335061	349149
37	6335077	349085

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN
-----	-----	-----------------	-------	------

	KOORDINATLISTA DEL 1		DATUM 2020-10-26
	DEL AV MUTE 4:2 & 7:2		ANSVARIG
	KOORDINATER PÅ MARKERADE BRYTPUNKTER		SKALA
UPPDRAG	RITAD/KONSTRUERAD AV CJA	HANDLÄGGARE	NUMMER M4 del 1

BRYTOMRÅDE		
PNR	X	Y
51	6334876	349498
52	6334860	349505
53	6334833	349533
54	6334813	349588
55	6334820	349612
56	6334864	349680
57	6334876	349718
58	6334909	349747
59	6334919	349750
60	6334970	349754
61	6334998	349747
62	6335016	349723
63	6335049	349621
64	6335062	349587
65	6335032	349562

BRYTOMRÅDE		
PNR	X	Y
66	6335340	349364
67	6335328	349374
68	6335306	349382
69	6335212	349453
70	6335182	349344
71	6335039	349349
72	6335037	349316
73	6335048	349274
74	6335068	349265
75	6335069	349183
76	6335086	349088
77	6335096	349057
78	6335231	349136
79	6335248	349098
80	6335465	348635
81	6335621	348760
82	6335393	349310
83	6335347	349346

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN
-----	-----	-----------------	-------	------

	KOORDINATLISTA DEL 2		DATUM 2020-10-26
	DEL AV MUTE 4:2 & 7:2		ANSVARIG
	KOORDINATER PÅ MARKERADE BRYTPUNKTER		SKALA
UPPDRAG	RITAD/KONSTRUERAD AV CJA	HANDLÄGGARE	NUMMER M4 DEL 2

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se